

Bruksela, 6 października 2021 r.
(OR. pl)

12598/21

FREMP 239
JAI 1074

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	6 października 2021 r.
Do:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, sekretarz generalny Rady Unii Europejskiej

Nr dok. Kom.:	COM(2021) 615 final
Dotyczy:	KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Strategia UE w sprawie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2021) 615 final.

Zał.: COM(2021) 615 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Strasburg, dnia 5.10.2021 r.
COM(2021) 615 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Strategia UE w sprawie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego

„Ponieważ antysemityzm uderza w nasze podstawowe wartości: człowieczeństwo, wolność wyznania i równość. Antysemityzm zatruwa nasze społeczeństwo. Zadaniem dla nas wszystkich jest walka z nim. Zapobieganie mu. I jego wyeliminowanie”.

– Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji Europejskiej

Bruksela, dnia 3 lutego 2021 r.

„Nienawiść, która zaczyna się od Żydów, nigdy nie kończy się na Żydach. Popelniamy wielki błąd, jeśli myślimy, że antysemityzm jest zagrożeniem tylko dla Żydów. To jest zagrożenie przede wszystkim dla Europy i dla tych wolności, które zdobywano przez wieki”.

– Rabin Jonathan Sacks

Parlament Europejski, dnia 27 września 2016 r.

W KIERUNKU UE WOLNEJ OD ANTYSEMITYZMU

Europejscy Żydzi i społeczności żydowskie od ponad dwóch tysięcy lat przyczyniają się do społecznego, politycznego, gospodarczego, naukowego i kulturalnego rozwoju Europy i stanowią nierozdzielalną część jej tożsamości. Naród żydowski wzbogacił kulturowe, intelektualne i religijne dziedzictwo Europy – do osób, które wniosły istotny wkład, należą m.in. Gustav Mahler, Sigmund Freud, Hannah Arendt i Simone Veil.

Jednocześnie w Europie od wieków obecny jest antysemityzm, który objawiał się poprzez wydalenia, prześladowania i pogromy. Kulminacją antysemityzmu był Holokaust, który pozostawił niezatartą plamę na historii Europy i wymazał życie i dziedzictwo społeczności żydowskiej w wielu częściach kontynentu. Historyczne korzenie Unii Europejskiej sięgają II wojny światowej, a jednoznacznym zobowiązaniem Europejczyków jest zapewnienie, by takie okrucieństwa nigdy więcej się nie powtórzyły.

Antysemityzm nie skończył się jednak wraz z Holokaustem. Kilka pokoleń po zakończeniu Szoa¹ poziom antysemityzmu niepokojąco wzrasta – zarówno w Europie, jak i poza nią.

Unia Europejska opiera się na wartościach, do których należą poszanowanie godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Jednocześnie sprzeciwia się wszelkim formom nienawiści i dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, np. ze względu na rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, płeć, orientację seksualną, wiek lub niepełnosprawność.

Antysemityzm stoi w sprzeczności z podstawowymi europejskimi wartościami. Stanowi zagrożenie nie tylko dla społeczności żydowskich i życia społeczności żydowskiej, lecz również dla otwartego i zróżnicowanego społeczeństwa, demokracji i europejskiego stylu życia. Unia Europejska jest zdecydowana, by położyć temu kres.

¹ Szoa to hebrajskie słowo oznaczające „katastrofę”, natomiast słowo „Holokaust” wywodzi się z greckiego słowa oznaczającego „ofiara całopalna”. W niniejszej strategii stosowane będą oba te terminy. <https://aboutholocaust.org/en/facts/what-is-the-difference-between-holocaust-and-shoah>

Co drugi Europejczyk twierdzi, że antysemityzm jest problemem.

Dziewięciu na dziesięciu Żydów jest zdania, że antysemityzm nasilił się w ich kraju.

85 % Żydów uważa, że antysemityzm jest poważnym problemem².

Dzisiaj antysemityzm występuje w wielu formach, znanych z przeszłości i nowych: w formie nawoływania do nienawiści w internecie, przestępstw z nienawiści i ataków na ludność żydowską, jej mienie i instytucje, a także w formie bezczeszczenia synagog, cmentarzy i pomników. Jest obecny w codziennym życiu Żydów w postaci zdawkowych uwag lub zachowań w pracy, w prywatnych rozmowach, w miejscach publicznych, w mediach, sporcie i kulturze lub podczas żydowskich praktyk religijnych. Antysemityzm przejawia się jako dyskryminacja rasowa, etniczna lub religijna, kreowanie stereotypów o Żydach i osobach postrzeganych jako Żydzi oraz jako nienawiść do tych osób. Może prowadzić do gwałtownych i tragicznych w skutkach ataków, takich jak te na szkołę Ozar Hatorah w Tuluzie w 2012 r., Muzeum Żydowskie w Brukseli w 2014 r., HyperCasher w Paryżu w 2015 r. czy synagogę w Halle w 2019 r.

Ponadto pandemia COVID-19 pokazała, że stare antysemityczne uprzedzenia mogą się odradzać i podsycać nowe teorie spiskowe oraz nienawiść w sieci i poza nią. Ludność żydowska jest jedną ze społeczności, które podczas pandemii doświadczyły ataków na największą skalę – Żydów bezpodstawnie obwinia się o stworzenie wirusa i opracowanie szczepionek w celu osiągnięcia zysku³. Sytuację pogarszają porównania środków stosowanych podczas pandemii z polityką, która doprowadziła do ludobójstwa narodu żydowskiego⁴, co minimalizuje i trywializuje doświadczenia ofiar i ocalałych z Holocaustu⁵.

Nawoływanie do nienawiści i przemoc są łatwe do zidentyfikowania, ale na intensywny rozwój, a także nasilanie się antysemityzmu pozwalają także, w przypadku braku działań, powszechna ignorancja i obojętność naszego społeczeństwa. . Wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za ciągłe informowanie i edukowanie młodych i starszych osób. Jest to tym ważniejsze, że pokolenia, które doświadczyły Holocaustu, już prawie odeszły, co jeszcze bardziej utrudnia przekazanie następnym pokoleniom doświadczeń z pierwszej ręki i istotnych wniosków.

Życie żydowskie w UE w XXI wieku

² [Eurobarometr 484: Postrzeganie antysemityzmu, styczeń 2019 r.](#) oraz Doświadczenie i postrzeganie antysemityzmu. Drugie badanie dotyczące dyskryminacji i przestępstw z nienawiści wobec Żydów w UE, 2018 r. ([drugie badanie FRA z 2018 r.](#)).

³ [Coronavirus and the plague of antisemitism \[Koronawirus a plaga antysemityzmu\]](#), Community Security Trust, 2021 r.

⁴ Na przykład poprzez noszenie żółtej gwiazdy Dawida z napisem „niezaszczepiony” złożonym z liter przypominających alfabet hebrajski.

⁵ [Wzrost poziomu antysemityzmu w sieci podczas pandemii – badanie treści w językach francuskim i niemieckim](#), czerwiec 2021 r.

Szacuje się, że przed II wojną światową w Europie żyło około 9,5 mln Żydów. Sześć milionów Żydów zostało systematycznie wymordowanych przez nazistów i ich kolaborantów w czasie Holokaustu. Obecnie populację żydowską w UE szacuje się na 1,5 mln osób⁶.

Dziś życie społeczności żydowskiej w całej Europie znów jest intensywne. W ostatnich dziesięcioleciach w wielu krajach europejskich nastąpiło odrodzenie życia żydowskiego i kultury żydowskiej. Umocniła się tożsamość żydowska, która stanowi nierozdzielalną część społeczeństwa europejskiego. Ze względu na rosnącą liczbę ataków na tle antysemickim⁷ wzrosły jednak również obawy społeczności żydowskich⁸. Konieczne było objęcie obiektów żydowskich dalszymi środkami bezpieczeństwa.

W ostatnich latach liczba ludności żydowskiej w UE maleje, co w dużej mierze spowodowane jest migracją poza UE⁹. Jest to związane z kilkoma czynnikami¹⁰, w szczególności z obawami dotyczącymi bezpieczeństwa, jak również z postrzeganym brakiem determinacji niektórych rządów do walki z antysemityzmem¹¹ oraz upolitycznieniem debat publicznych dotyczących zwyczajów i tradycji żydowskich.

Intensyfikacja walki z antysemityzmem

W ciągu minionych 20 lat antysemityzm był objęty działaniami Unii Europejskiej w ramach walki z rasizmem¹². Biorąc pod uwagę znaczny wzrost antysemityzmu, w ostatnich latach zintensyfikowano działania na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku, a walka z antysemityzmem zajęła czołowe miejsce w agendzie politycznej UE. W 2015 r. Komisja Europejska powołała pierwszego w historii koordynatora ds. zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego. W czerwcu 2017 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie walki z antysemityzmem¹³, a w grudniu 2018 r. Rada przyjęła deklarację w sprawie zwalczania antysemityzmu¹⁴. Aby wesprzeć wdrażanie wspomnianej deklaracji, Komisja powołała grupę roboczą *ad hoc* do spraw zwalczania antysemityzmu¹⁵, w skład której weszły państwa członkowskie i społeczności żydowskie. W grudniu 2019 r. walkę

⁶ Wielkość społeczności żydowskich w państwach członkowskich jest bardzo zróżnicowana. We Francji mieszka około pół miliona Żydów, natomiast najmniejsze społeczności liczą zaledwie kilka tysięcy, a czasem nawet kilkuset członków, co często jest pokłosiem Holokaustu.

⁷ [Jews in Europe at the turn of the Millennium. Population trends and estimates](#) [Żydzi w Europie na przełomie tysiącleci. Tendencje i szacunki dotyczące populacji], Sergio DellaPergola i Daniel Staetsky, Jednostka JPR ds. Europejskiej Demografii Żydów, październik 2020 r.

⁸ [Antisemitism: Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2009-2019](#) [Antysemityzm: przegląd antysemickich incydentów zgłoszonych w Unii Europejskiej w latach 2009–2019], Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA).

⁹ W 2013 r. 33 % respondentów stwierdziło, że obawia się ataku fizycznego. W 2018 r. odsetek ten wzrósł do 40 %. „Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism” [Dyskryminacja i przestępstwa z nienawiści wobec Żydów w państwach członkowskich UE: doświadczanie i postrzeganie antysemityzmu], 2013 r. ([pierwsze badanie FRA z 2013 r.](#)); ([drugie badanie FRA z 2018 r.](#)).

¹⁰ [Are Jews leaving Europe? \[Czy Żydzi opuszczają Europę?\]](#), Daniel Staetsky, Sprawozdanie JPR, styczeń 2017 r.

¹¹ [International Migration of Jews \[Międzynarodowe migracje Żydów\]](#) Sergio DellaPergola, 2007 r.

¹² 70 % respondentów [drugiego badania FRA z 2018 r.](#) uważa, że wysiłki ich rządów krajowych na rzecz zwalczania antysemityzmu nie są skuteczne.

¹³ Po tym, jak w 2000 r. przyjęto dyrektywę w sprawie równości rasowej i dyrektywę w sprawie równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy, przewodniczący Komisji Romano Prodi zwołał w 2004 r. specjalną konferencję wysokiego szczebla pt. „Europa przeciwko antysemityzmowi na rzecz Unii różnorodności”. W tym samym roku Europejskie Centrum Monitorowania Rasizmu i Ksenofobii (EUMC) sformułowało roboczą definicję antysemityzmu, która później stała się podstawą roboczej definicji antysemityzmu Międzynarodowego Sojuszu na rzecz Pamięci o Holokauście.

¹⁴ [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 1 czerwca 2017 r. w sprawie walki z antysemityzmem.](#)

¹⁵ [Deklaracja Rady w sprawie zwalczania antysemityzmu](#), 6 grudnia 2018 r.

¹⁶ [Prace Komisji Europejskiej na rzecz zwalczania antysemityzmu.](#)

z antysemityzmem włączono do teki wiceprzewodniczącego Komisji do spraw promowania naszego europejskiego stylu życia. Zamiarem było potraktowanie tej kwestii jako priorytetu przekrojowego. W grudniu 2020 r. Rada przyjęła kolejną deklarację dotyczącą uwzględnienia walki z antysemityzmem we wszystkich obszarach polityki¹⁶. Powyższe działania wzmocniono, przyjmując szereg strategii promujących pakiet „Unia Równości” w oparciu o podejście interseksjonalne¹⁷.

Utrzymywanie się i nasilanie antysemityzmu wymaga bardziej zdecydowanej reakcji na szczeblu UE. Dzięki niniejszej strategii, która jest pierwszą w swoim rodzaju, Komisja pragnie zdecydowanie zintensyfikować walkę z antysemityzmem i pomóc w tworzeniu społeczeństwa integracyjnego opartego na równości i szacunku, a tym samym zapewnić dobre perspektywy dla przyszłości Żydów w Europie.

Niniejszą strategię opracowano na podstawie szeroko zakrojonych konsultacji¹⁸ z odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Komisja wzywa instytucje Unii, państwa członkowskie, organizacje międzynarodowe oraz wszystkie podmioty społeczeństwa obywatelskiego i obywateli do **zaangażowania się w działania na rzecz przyszłości wolnej od antysemityzmu w UE i poza nią**. Komisja zaangażuje się w regularny dialog z Parlamentem Europejskim i parlamentami narodowymi państw członkowskich, aby zachęcić do wznowienia działań w zakresie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego. Przy pełnym poszanowaniu kompetencji krajowych w niniejszej strategii określono ramy polityki dla Komisji na lata 2021–2030. Celem strategii jest wspieranie współpracy między państwami członkowskimi i wszystkimi zainteresowanymi stronami oraz zachęcanie do podejmowania takiej współpracy.

Co istotne, celem niniejszej strategii jest nie tylko samo reagowanie na antysemityzm oraz zintensyfikowanie działań na rzecz aktywnego zapobiegania antysemityzmowi we wszystkich jego formach i zwalczania antysemityzmu, ale także zapewnienie kontynuacji życia żydowskiego w sprzyjającej włączeniu społecznemu i zróżnicowanej UE. Strategia opiera się na trzech następujących filarach:

1 – Zapobieganie wszelkim formom antysemityzmu i ich zwalczanie

2 – Ochrona i wspieranie życia żydowskiego w UE

3 – Edukacja, badania naukowe i pamięć o Holokauście.

Niniejsza strategia ma również pomóc UE w zajęciu czołowej pozycji w **globalnej walce z antysemityzmem**; uzupełni ona środki podejmowane w UE o międzynarodowe działania w ramach wszystkich trzech filarów.

Wszelkie formy nienawiści podważają wartość człowieka i stoją w sprzeczności z wartościami wyznawanymi przez UE. Niniejsza strategia stanowi element działań Komisji w zakresie zwalczania wszelkich form nienawiści, dyskryminacji i rasizmu. Jest ona uzupełnieniem unijnego planu działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025, ponieważ rasizm może również łączyć się z dyskryminacją i nienawiścią z innych względów, w tym np.

¹⁶ [Deklaracja Rady w sprawie uwzględniania walki z antysemityzmem we wszystkich obszarach polityki](#), 2 grudnia 2020 r.

¹⁷ Od 2020 r.: strategia na rzecz równouprawnienia płci (2020–2025), plan działania przeciwko rasizmowi (2020–2025), ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów (2020–2030), strategia na rzecz równości osób LGBTIQ (2020–2025) oraz strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami (2021–2030). Ponadto Komisja Europejska ustanowiła grupę zadaniową ds. równości i powołała koordynatora ds. przeciwdziałania rasizmowi.

¹⁸ Niniejszą strategię opracowano na podstawie [szeroko zakrojonych konsultacji](#) z udziałem władz krajowych i regionalnych, społeczności i organizacji żydowskich, niezależnych ekspertów i badaczy, FRA, organizacji międzynarodowych i innych zainteresowanych stron (zob. sprawozdanie podsumowujące [tutaj](#)).

ze względu na religię lub światopogląd. Powyższe należy uwzględnić za pośrednictwem podejścia intersekcjonalnego¹⁹, które pozwoli utorować drogę do UE wolnej od antysemityzmu i wspierającej życie żydowskie w całej jego różnorodności, jak również osiągnąć widoczną poprawę sytuacji narodu żydowskiego i zapewnienia mu lepszej przyszłości w Europie. W szczególnych przypadkach niniejsza strategia będzie również uwzględniać podobieństwa między doświadczeniami w zakresie dyskryminacji ludności żydowskiej i innych mniejszości etnicznych lub religijnych.

I. ZAPOBIEGANIE WSZELKIM FORMOM ANTYSEMITYZMU I ICH ZWALCZANIE

„Pamiętajmy: tym, co najbardziej krzywdzi ofiarę, nie jest okrucieństwo ciemiężcy, ale milczenie osoby postronnej”.

– Elie Wiesel

Współczesny antysemityzm występuje w radykalnych i skrajnych ugrupowaniach prawicowych, lewicowych lub islamskich, może on ukrywać się za antysyjonizmem, ale można go znaleźć również w sercu społeczeństwa²⁰. Antysemickie wypowiedzi i zachowania mogą być jawne lub zawoalowane, świadome lub nieświadome. Antysemityzm może przybierać formę działań niezgodnych z prawem, które są karalne na mocy prawa unijnego i krajowego. Przejawy antysemityzmu mogą obejmować antysemityzm związany z Izraelem²¹ – jest to najczęstsza forma antysemityzmu, z jaką europejscy Żydzi spotykają się obecnie w internecie²². Powtarzane od dawna antysemickie teorie spiskowe i dezinformacja nie zawsze są nielegalne, lecz zawsze są szkodliwe. Utrwalają one uprzedzenia i stereotypy oraz mogą prowadzić do dyskryminacji, marginalizacji, radykalizacji postaw i przestępstw z nienawiści.

Od 2017 r. Komisja stosuje niewiążącą prawnie definicję roboczą antysemityzmu opracowaną przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście („definicja opracowana przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście”)²³ jako praktyczne narzędzie pomocnicze i punkt wyjściowy działań na rzecz zwalczania antysemityzmu²⁴. Definicja opracowana przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci

¹⁹ Zob. np. Graham, D. i Boyd, J., „[Understanding more about antisemitic hate crime: Do the experiences, perceptions and behaviours of European Jews vary by gender, age and religiosity?](#)” [Lepsze zrozumienie antysemickich przestępstw z nienawiści: Czy doświadczenia, postrzeganie i zachowania europejskich Żydów różnią się w zależności od płci, wieku i religijności?] – Instytut Badań nad Polityką Żydowską, 2017 r.

²⁰ Więcej informacji na temat osób dopuszczających się antysemityzmu można znaleźć w [drugim badaniu FRA z 2018 r.](#)

²¹ Terminologia stosowana przez wiele zainteresowanych stron, zgodna z definicją opracowaną przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście, np. oskarżanie obywateli żydowskich o większą lojalność wobec Izraela lub rzekomych priorytetów Żydów na całym świecie niż wobec interesów ich własnych narodów; twierdzenie, że istnienie Państwa Izrael jest przedsięwzięciem rasistowskim; obarczanie Żydów zbiorową odpowiedzialnością za działania Państwa Izrael.

²² 79 % europejskich Żydów czuje się obwinianych za działania Państwa Izrael. 69 % twierdzi, że konflikt arabsko-izraelski wpływa na ich poczucie bezpieczeństwa ([drugie badanie FRA z 2018 r.](#)).

²³ Definicja brzmi następująco: „Antysemityzm to określone postrzeganie Żydów, które może się wyrażać jako nienawiść do nich. Antysemityzm przejawia się zarówno w słowach, jak i czynach skierowanych przeciwko Żydom lub osobom, które nie są Żydami, oraz ich własności, a także przeciw instytucjom i obiektom religijnym społeczności żydowskiej.” [Definicja opracowana przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście](#) zawiera szereg ilustracyjnych przykładów.

²⁴ Definicję opracowaną przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście zatwierdzono w [deklaracjach](#) Rady z 2018 r. i 2020 r. oraz w rezolucji Parlamentu [Europejskiego](#) z dnia 1 czerwca 2017 r. Definicję tę stosuje się na potrzeby edukacji, szkoleń i demaskowania antysemityzmu i nie ma ona wpływu na unijne ani krajowe definicje prawne określające, w jakim stopniu dane zachowanie lub wypowiedź stanowiłyby

o Holokauście stanowi punkt odniesienia dla propagowania podejścia opartego na prawach i skoncentrowanego na ofiarach²⁵. W styczniu 2021 r. Komisja we współpracy z Międzynarodowym Sojuszem na rzecz Pamięci o Holokauście opublikowała „Podręcznik dotyczący stosowania w praktyce roboczej definicji antysemityzmu opracowanej przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście”²⁶, który zawiera przegląd dobrych praktyk z całej Europy w kontekście stosowania tej definicji przez organizacje międzynarodowe, administracje krajowe, społeczeństwo obywatelskie i społeczności żydowskie²⁷.

1.1. Zwalczanie antysemityzmu we wszystkich obszarach polityki i mobilizacja funduszy UE

Walka z antysemityzmem to złożone wyzwanie. Wieloaspektowe przejawy i powszechność tego zjawiska w całym spektrum społecznym i politycznym wymagają kompleksowej reakcji – jako kilka przykładów wymienić można solidne ramy prawne, które są odpowiednio egzekwowane, aspekty bezpieczeństwa oraz politykę edukacyjną i integracyjną.

Komisja będzie zatem konsekwentnie uwzględniać kwestię walki z antysemityzmem, kształtując politykę, opracowując prawodawstwo i programy finansowania, a ponadto zachęca inne instytucje Unii do współpracy w zakresie wzmacniania narzędzi i praktyk służących uwzględnianiu antysemityzmu w głównym nurcie polityki. Państwa członkowskie zobowiązały się już do zapobiegania wszelkim formom antysemityzmu i zwalczania tego zjawiska z pomocą nowych strategii krajowych lub środków przyjmowanych w ramach istniejących strategii krajowych lub planów działania w zakresie zapobiegania rasizmowi, ksenofobii, radykalizacji i brutalnemu ekstremizmowi²⁸. Aby przynieść efekty, strategie te muszą obejmować ukierunkowane działania i być wspierane odpowiednimi środkami finansowymi. Dla zapewnienia skuteczności działań na szczeblu krajowym konieczne są ponadto konkretne dalsze kroki: przyjęcie definicji opracowanej przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście²⁹ i wyznaczenie specjalnych pełnomocników lub koordynatorów przez wszystkie państwa członkowskie.

Dla powodzenia strategii kluczowe jest zwiększenie zaangażowania organizacji społeczeństwa obywatelskiego i społeczności żydowskich. Komisja dąży do wzmocnienia aktywnej współpracy z tymi podmiotami i zapewnienia wsparcia finansowego dla inicjatyw we wszystkich obszarach objętych strategią.

Ukierunkowane działania będą realizowane za pośrednictwem wielu różnych programów finansowania unijnego³⁰, w szczególności **programu „Obywatele, równość, prawa**

niezgodną z prawem dyskryminację, nawoływanie do nienawiści, uzasadnienie przestępstwa z nienawiści uprzedzeniem lub nielegalne przejawy antysemityzmu.

²⁵ Ostatnio opracowano inne definicje antysemityzmu, np. w dokumencie Nexus (2020 r.) i deklaracji z Jerozolimy w sprawie antysemityzmu (2021 r.).

²⁶ [Handbook for the practical use of the IHRA working definition of antisemitism \[Podręcznik dotyczący stosowania w praktyce roboczej definicji antysemityzmu opracowanej przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście\]](#).

²⁷ [Jako przydatny punkt odniesienia posłużyć mogą również ogólne zalecenia dotyczące polityki w zakresie zapobiegania antysemityzmowi i zwalczania tego zjawiska](#) opublikowane w dniu 14 września 2021 r. przez Komisję Rady Europy przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI).

²⁸ [Deklaracja Rady w sprawie uwzględniania walki z antysemityzmem we wszystkich obszarach polityki](#), 2 grudnia 2020 r.

²⁹ [Państwa członkowskie UE, które już przyjęły lub zatwierdziły definicję opracowaną przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście](#): Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Francja, Grecja, Hiszpania, Litwa, Luksemburg, Niderlandy, Niemcy, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry i Włochy.

³⁰ W obowiązujących wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027.

i wartości” (program CERV)³¹. Program ten, który dysponuje budżetem w wysokości **1,55 mld EUR, jest największym jak dotąd unijnym programem finansowania propagującym przestrzeganie praw podstawowych**. Stosowne działania zostaną ponadto objęte wsparciem w ramach unijnych programów takich jak: program „Sprawiedliwość”, „Horyzont Europa”, „Kreatywna Europa”, Erasmus+, Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, fundusze polityki spójności, Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej oraz Instrument Pomocy Przedakcesyjnej. Z pomocą Instrumentu Wsparcia Technicznego Komisja może finansować reformy strukturalne w państwach członkowskich, w tym na zasadzie multinarodowej, w celu zacieśnienia współpracy i wykorzystania najlepszych praktyk w walce z dyskryminacją i antysemityzmem.

Wszystkie działania państw członkowskich podejmowane w celu wdrażania funduszy UE muszą być w pełni zgodne z zasadą niedyskryminacji. W szczególności na etapie przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i oceny programów należy przestrzegać Karty praw podstawowych UE, która zakazuje jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na m.in. pochodzenie rasowe lub etniczne oraz religię lub światopogląd. W przypadku naruszenia unijnych przepisów antydyskryminacyjnych, w tym w przypadku dyskryminacji osób narodowości żydowskiej ze względu na ich religię lub pochodzenie etniczne, finansowanie może zostać zawieszone. Komisja i państwa członkowskie monitorują przestrzeganie tych zasad w odniesieniu do wszystkich programów finansowanych przez UE.

Aby wesprzeć wdrażanie strategii i pomóc w koordynacji działań podejmowanych przez państwa członkowskie, Komisja sformalizuje **grupę roboczą *ad hoc* do spraw zwalczania antysemityzmu**, która będzie stanowić stałą strukturę skupiającą państwa członkowskie, przedstawicieli społeczności żydowskich i inne zainteresowane strony.

Na etapie monitorowania wdrażania niniejszej strategii oraz krajowych strategii lub planów działania w zakresie zwalczania antysemityzmu UE i państwa członkowskie będą korzystały ponadto z wsparcia Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) udzielanego w postaci dowodów, konkretnej pomocy i wiedzy fachowej.

Główne działania:

Komisja zamierza:

- organizować coroczne **forum społeczeństwa obywatelskiego poświęcone zwalczaniu antysemityzmu**, skupiające przedstawicieli Komisji i społeczności żydowskich, społeczeństwa obywatelskiego i innych zainteresowanych stron w celu tworzenia powiązań i maksymalizacji efektów wspólnych działań i unijnego finansowania;
- wspierać starania państw członkowskich polegające na **opracowywaniu i wdrażaniu krajowych strategii** w zakresie zwalczania antysemityzmu lub dyskryminacji, za pomocą Instrumentu Wsparcia Technicznego³², oraz dokonać oceny tych strategii do końca 2023 r.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- **opracowania – do końca 2022 r. – krajowych strategii zwalczania antysemityzmu** lub do włączenia stosownych środków do swoich krajowych planów działania przeciwko rasizmowi oraz zapewnienia **wystarczających zasobów finansowych** na ich realizację;

³¹ [C\(2021\) 2699 final; program CERV](#).

³² [Rozporządzenie \(UE\) 2021/240](#).

- **przyjęcia definicji antysemityzmu opracowanej przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście** i stosowania jej, a także zachęcania władz lokalnych, regionów, miast oraz innych instytucji i organizacji do jej stosowania;
- **wyznaczenia pełnomocników/koordynatorów ds. zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego;**

1.2. Zwalczanie nawoływania do nienawiści i przestępstw z nienawiści na tle antysemickim

Ludność żydowska jest głównym celem przestępstw popełnianych na tle antysemickim³³. Retoryczne i fizyczne przejawy antysemityzmu mogą być jednak skierowane również przeciwko osobom niebędącym Żydami³⁴.

71 % Żydów, którzy czasami noszą lub eksponują dodatki, które mogłyby ich identyfikować jako Żydów, unikają noszenia tych dodatków – przynajmniej od czasu do czasu³⁵.

44 % młodych Europejczyków pochodzenia żydowskiego doświadczyło napastowania na tle antysemickim³⁶.

Decyzja ramowa UE w sprawie zwalczania rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnych³⁷ zapewnia solidne ramy prawne służące do zwalczania przestępstw z nienawiści i nawoływania do nienawiści na tle antysemickim, w tym publicznego aprobowania, negowania lub rażącego pomniejszania Holokaustu w sposób mogący podburzać do przemocy lub wzbudzać nienawiść. Jej pełna i prawidłowa transpozycja jest priorytetem dla Komisji³⁸. Kluczową rolę w skutecznym wdrażaniu przepisów dotyczących nawoływania do nienawiści i przestępstw z nienawiści (w tym decyzji ramowej) oraz w ochronie praw ofiar odgrywają organy ścigania i wymiar sprawiedliwości. Aby jeszcze bardziej wzmocnić ramy prawne, w 2021 r. Komisja przedstawi inicjatywę mającą na celu rozszerzenie wykazu „przestępstw unijnych” o przestępstwa z nienawiści i nawoływanie do nienawiści³⁹.

³³ W dokumencie pt. „[Antysemityzm: przegląd antysemickich incydentów zgłoszonych w Unii Europejskiej w latach 2009–2019](#)” pokazano, że państwa członkowskie – podobnie jak organizacje społeczeństwa obywatelskiego działające w tej dziedzinie – co roku odnotowują tysiące oficjalnie zarejestrowanych incydentów.

³⁴ Zgodnie z [definicją antysemityzmu opracowaną przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście](#).

³⁵ [Drugie badanie FRA z 2018 r.](#)

³⁶ [Young Jewish Europeans: perceptions and experiences of antisemitism \[Młodzi Europejczycy pochodzenia żydowskiego: postrzeganie i doświadczenie antysemityzmu\]](#), FRA, 2019 r.

³⁷ [Decyzja ramowa Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r.](#)

³⁸ W październiku 2020 r. Komisja wszczęła kilka postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, aby zapewnić pełną i prawidłową transpozycję decyzji ramowej przez państwa członkowskie.

³⁹ W art. 83 TFUE.

Komisja wspiera państwa członkowskie za pośrednictwem **Grupy Wysokiego Szczebla ds. Zwalczenia Rasizmu, Ksenofobii i Innych Form Nietolerancji**⁴⁰ oraz współpracuje z Agencją Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL), FRA⁴¹, Europejską Siecią Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN), państwami członkowskimi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w celu **opracowania szkoleń** skierowanych do przedstawicieli organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości **oraz budowania ich zdolności**, skuteczniejszego rejestrowania przestępstw z nienawiści i gromadzenia danych, jak również w celu zachęcania ofiar do zgłaszania przestępstw z nienawiści i pogłębienia współpracy między organami ścigania a społecznościami żydowskimi.

Strategia UE w zakresie praw ofiar (2020–2025)⁴² ma na celu zapewnienie, aby ofiary przestępstw, w tym przestępstw z nienawiści na tle antysemickim, mogły w pełni korzystać ze swoich praw i aby były objęte ochroną przed wtórną wiktymizacją⁴³. **Struktury wsparcia ofiar antysemickich incydentów w Europie są często niewystarczające**. Zachęca się państwa członkowskie do utworzenia zintegrowanych i ukierunkowanych specjalistycznych usług wsparcia dla najbardziej bezbronnych ofiar, w tym ofiar przestępstw z nienawiści na tle antysemickim. Państwa powinny one również zadbać o specjalne szkolenia dotyczące niedyskryminacji dla policji i innych osób mających kontakt z ofiarami przestępstw z nienawiści na tle antysemickim.

Komisja będzie nadal monitorować wdrażanie **dyrektywy o prawach ofiar**⁴⁴, która wszystkim ofiarom gwarantuje określone prawa, przestępstw, w tym dostęp do wsparcia ze strony wyspecjalizowanych służb i środków ochrony odpowiadających ich indywidualnym potrzebom i podatności na zagrożenia. W ramach **europejskiej strategii szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości na lata 2021–2024**⁴⁵ Komisja wspiera szkolenia dla pracowników wymiaru sprawiedliwości, aby zapewnić właściwe stosowanie przepisów UE oraz wyposażenie pracowników w odpowiednie umiejętności. Komisja będzie również wspierać **opracowywanie szkoleń i materiałów na temat antysemityzmu** oraz udostępniać je na europejskiej platformie szkoleniowej⁴⁶ europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”. W ramach **strategii UE na rzecz praw dziecka**⁴⁷ Komisja dąży do uwzględnienia aspektu praw dziecka w politykach UE, aby lepiej chronić dzieci będące ofiarami dyskryminacji, w tym ze względu na religię lub światopogląd.

Dla oceny rozprzestrzeniania się antysemityzmu w Europie i skutecznego przeciwdziałania temu zjawisku zasadnicze znaczenie mają **wiarygodne i porównywalne dane na temat antysemickich incydentów**⁴⁸. Rejestrowanie zgłoszonych incydentów jest często niespójne, ponieważ państwa członkowskie stosują różne metody i w związku z tym danych nie można porównywać. Z pomocą Grupy Wysokiego Szczebla ds. Zwalczenia Rasizmu, Ksenofobii i Innych Form Nietolerancji **FRA pomoże państwom członkowskim udoskonalić**

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/51025/en>

⁴¹ [Encouraging hate crime reporting – The role of law enforcement and other authorities \[Zachęcanie do zgłaszania przestępstw z nienawiści - Rola organów ścigania i innych organów\]](#), FRA, 2021 r.

⁴² [COM\(2020\) 258 final](#).

⁴³ Wtórna wiktymizację można zdefiniować jako negatywne konsekwencje dla ofiar, które mogą wynikać z ich udziału w postępowaniu karnym, w tym narażenia ofiar na kontakt ze sprawcami, z organami sądowymi lub ogółem społeczeństwa.

⁴⁴ [Dyrektywa 2012/29/UE](#).

⁴⁵ [COM\(2020\) 713 final](#).

⁴⁶ [Europejska platforma szkoleniowa](#).

⁴⁷ [COM\(2021\) 142 final](#).

⁴⁸ [Niemcy](#) i [Zjednoczone Królestwo](#) zapewniają finansowanie dla organizacji pozarządowych, które odnotowują incydenty antysemickie, korzystając z metod uzgodnionych z policją. Te organizacje pozarządowe są powiązane ze strukturami społeczności żydowskiej i przyczyniają się do tworzenia oficjalnych statystyk policyjnych.

i ujednolicić ich metody rejestrowania i gromadzenia danych dotyczących przestępstw z nienawiści, w tym antysemityzmu.

Problemem jest niski poziom zgłaszania: 79 % badanych Żydów nie zgłosiło swojego najpoważniejszego incydentu antysemickiego żadnej organizacji⁴⁹. W tym względzie państwa członkowskie powinny ułatwić zgłaszanie incydentów ofiarom przestępstw z nienawiści i nawoływania do nienawiści na tle antysemickim, oferując różne możliwości; pozwoli to zwiększyć liczbę zgłaszanych incydentów i udoskonalić ich rejestrowanie.

Główne działania:

Komisja zamierza:

- wspierać organizacje i projekty zajmujące się zwalczaniem i **rejestrowaniem nawoływania do nienawiści oraz przestępstw z nienawiści na tle antysemickim**; w tym celu Komisja skorzysta z programu CERV;
- wspierać państwa członkowskie w zapewnianiu dostępności **zintegrowanych i ukierunkowanych specjalistycznych usług wsparcia** dla ofiar przestępstw z nienawiści na tle antysemickim, w tym poprzez finansowanie unijne;
- zwiększyć wsparcie dla **programów szkoleniowych i działań w zakresie budowania zdolności w zakresie zwalczania antysemityzmu skierowanych do pracowników wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania**, w tym poprzez Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN) oraz Agencję Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL).

Państwa członkowskie zachęca się do:

- sprawnego zakończenia **transpozycji i wdrożenia decyzji ramowej** w sprawie zwalczania rasizmu i ksenofobii oraz zadbania o ściganie nawoływania do nienawiści i przestępstw z nienawiści na tle antysemickim zgodnie z prawodawstwem unijnym i krajowym;
- ścisłej koordynacji z EJTN i CEPOL-em oraz do współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w zakresie **działań szkoleniowych** ukierunkowanych na zwalczanie antysemityzmu.

1.3. Walka z antysemityzmem w internecie

Antysemityzm jest szeroko rozpowszechniony w sieci⁵⁰ i może prowadzić do radykalizacji oraz ataków fizycznych. Zgodnie z decyzją ramową w sprawie zwalczania rasizmu i ksenofobii antysemickie wypowiedzi – zarówno w internecie, jak i poza nim – nawołujące do przemocy i nienawiści są uznawane za przestępstwo. Antysemickie stereotypy, teorie spiskowe i dezinformacja nie zawsze są nielegalne, ale zawsze są szkodliwe. Od początku pandemii COVID-19 odnotowano gwałtowny wzrost⁵¹ poziomu antysemityzmu w internecie. Aby skutecznie rozwiązać ten problem, potrzeba więcej informacji o tym, w jaki sposób treści antysemickie rozprzestrzeniają się w internecie, oraz o tym, jakie jest pochodzenie

⁴⁹ [Drugie badanie FRA z 2018 r.](#)

⁵⁰ 89 % europejskich Żydów, którzy wzięli udział w badaniu, uważa antysemityzm za największy problem w sieci, a 80 % stwierdziło, że antysemickie wypowiedzi są najczęstszym toksycznym językiem, z jakim się spotkali ([drugie badanie FRA z 2018 r.](#)). Żydzi są głównym celem toksycznego języka w sieci (od 6,3 % do 27,9 % przypadków w zależności od platformy). Badanie: [Heroes and scapegoats \[Bohaterowie i kozły ofiarne\]](#), 2021 r.

⁵¹ [Badanie wzrostu poziomu antysemityzmu w sieci podczas pandemii](#) wykazało, że podczas pandemii liczba antysemickich wpisów na kontach francuskojęzycznych wzrosła siedmiokrotnie, a na niemieckojęzycznych – ponad 13-krotnie.

i motywacja osób udostępniających takie treści. Należy również znaleźć nowe i innowacyjne metody walki z dyskryminacją i antysemicką cybernienawiścią.

Symbole, przedmioty i literatura związane z nazizmem, a także ich współczesne wersje są łatwo dostępne w sieci. Ekspozowanie i sprzedaż takich produktów – jeżeli publicznie nawołuje do nienawiści i przemocy – może stanowić nawoływanie do nienawiści na mocy przepisów krajowych wdrażających decyzję ramową. Jednak nawet jeżeli tak nie jest, taka dostępność w sieci może utrzymywać ideologię nazistowską i stymulować subkultury antysemickie. Należy zintensyfikować dialog z branżą i przedsiębiorstwami z branży IT, opierając się na doświadczeniach związanych z Kodeksem postępowania w zakresie zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie, aby zapewnić ich współpracę w zakresie unikania ekspozowania lub sprzedaży takich przedmiotów.

Zgodnie z **dyrektywą o audiowizualnych usługach medialnych**⁵² państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić, aby dostawcy platform udostępniania wideo wprowadzili odpowiednie środki ochrony ogółu społeczeństwa przed treściami audiowizualnymi i przekazami handlowymi zawierającymi treści podburzające do przemocy lub nienawiści, w tym treści antysemickie. We wniosku w sprawie **aktu o usługach cyfrowych**⁵³ określa się jasne i zharmonizowane obowiązki w zakresie należytej staranności dla platform internetowych, w tym procedury zgłaszania i usuwania nielegalnych treści i produktów, wzmacniając pozycję użytkowników w zakresie łatwego i skutecznego zgłaszania przypadków nawoływania do nienawiści. Ponadto w odniesieniu do bardzo dużych platform internetowych we wniosku skoncentrowano się na usunięciu pozostałych luk, które umożliwiają nielegalne i szkodliwe zachowania w sieci, w szczególności wobec grup podatnych na zagrożenia.

Kodeks postępowania w zakresie zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie⁵⁴ jest wynikiem dobrowolnej współpracy między Komisją a przedsiębiorstwami z branży IT, której celem jest zapobieganie rozprzestrzenianiu się niezgodnego z prawem nawoływania do nienawiści – w tym na tle antysemickim. Aby ułatwić państwom członkowskim UE podejmowanie zintegrowanych działań wymierzonych w grupy i osoby rozpowszechniające w internecie treści nawołujące do nienawiści i treści o charakterze terrorystycznym, Europol koordynuje ogólnoeuropejskie dni działań wymierzonych w internetowe treści nawołujące do nienawiści na tle rasistowskim i ksenofobicznym⁵⁵ oraz internetowe treści o charakterze terrorystycznym i brutalnie ekstremistycznym, w tym treści antysemickie.

Zgodnie z **Planem działania na rzecz zwalczania dezinformacji**⁵⁶ oraz **europejskim planem działania na rzecz demokracji**⁵⁷ Komisja i ESDZ będą nadal zwracać szczególną uwagę na kampanie dezinformacyjne, nawoływanie do nienawiści, podburzanie do przemocy oraz ekstremistyczną retorykę, między innymi z pomocą grupy zadaniowej East Stratcom ESDZ. Ponadto wzmocniony⁵⁸ zostaje **kodeks postępowania w zakresie dezinformacji**⁵⁹, co również przyczyni się do lepszego zwalczania antysemityzmu w internecie. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego ściśle współpracują z Komisją i platformami internetowymi w celu stosowania tych kodeksów postępowania.

⁵² [Dyrektywa 2010/13/UE](#).

⁵³ [COM\(2020\) 825 final](#).

⁵⁴ [Kodeks postępowania w zakresie zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie](#).

⁵⁵ [Stopping Hate Speech Online: Europol Coordinates First Europe-Wide Action Day \[Powstrzymywanie mowy nienawiści w internecie: Europol koordynuje pierwszy ogólnoeuropejski dzień działań\]](#), 5 listopada 2020 r.

⁵⁶ [JOIN\(2018\) 36 final](#).

⁵⁷ [COM\(2020\) 790 final](#).

⁵⁸ [COM\(2021\) 262 final](#).

⁵⁹ [Kodeks postępowania w zakresie dezinformacji](#).

Nowe technologie przynoszą nowe możliwości w zakresie poprawy życia obywateli, ale mogą również pogłębiać dyskryminację i zwiększać ilość szkodliwych treści w internecie, w tym treści antysemitycznych. **Akt w sprawie sztucznej inteligencji**⁶⁰ ma na celu uniemożliwienie systemom sztucznej inteligencji wysokiego ryzyka propagowanie dyskryminacji i tendencyjności, w tym nienawiści na tle antysemitycznym. Algorytmy sztucznej inteligencji można wykorzystać również do wzmacniania pozytywnych przekazów i narracji przeciwdziałającej szkodliwym treściom. Możliwe jest to dzięki współpracy ekspertów ukierunkowanej na walkę z antysemityzmem, teoriami spiskowymi i negowaniem lub zniekształcaniem Holokaustu w internecie.

Główne działania:

Komisja zamierza:

- zintensyfikować walkę z antysemityzmem w internecie poprzez wspieranie ustanowienia **ogólnoeuropejskiej sieci zaufanych podmiotów sygnalizujących i organizacji żydowskich**, zgodnie z kodeksem postępowania. Będzie ona również wspierać Europejskie Obserwatorium Mediów Cyfrowych i jego krajowe ośrodki w **zwiększaniu zdolności ich weryfikatorów informacji** w zakresie zwalczania dezinformacji oraz współpracować z niezależnymi organizacjami, dążąc do opracowania **narracji przeciwdziałającej szkodliwym treściom**, w tym w językach spoza UE;
- zorganizować **hakaton** w celu ułatwienia wymiany informacji między ekspertami, aby opracować nowe, innowacyjne sposoby przeciwdziałania antysemityzmowi w środowisku internetowym i cyfrowym;
- współpracować z branżą i przedsiębiorstwami z branży IT na rzecz **zapobiegania nielegalnemu eksponowaniu i sprzedawaniu w internecie symboli, przedmiotów i literatury związanych z nazizmem**;
- przeprowadzić **kompleksową analizę danych**, aby lepiej zrozumieć sposób rozprzestrzeniania się antysemityzmu w sieci, a także przemieszczania się oraz ekspansji takich treści;
- walczyć z nawoływaniem do nienawiści na tle antysemitycznym w przyszłej zaktualizowanej **strategii na rzecz lepszego internetu dla dzieci**.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- **wspierania, w tym finansowego, organizacji społeczeństwa obywatelskiego** w walce z nawoływaniem do nienawiści, dezinformacją i teoriami spiskowymi na tle antysemitycznym w internecie, w odpowiednich językach;
- **wzmocnienia zdolności** krajowych organów ścigania i organów sądowych do ścigania nawoływania do nienawiści w internecie.

1.4. Walka z dyskryminacją na tle antysemitycznym

Osoby narodowości żydowskiej narażone są na dyskryminację, w szczególności gdy można je tak zidentyfikować, np. gdy mają na sobie jarmułkę lub naszyjnik z gwiazdą Dawida, bądź gdy otwarcie mówią o swojej żydowskiej tożsamości. Osoby te mogą być narażone na dyskryminację przy ubieganiu się o pracę lub w pracy, a także w innych obszarach, takich jak edukacja, opieka zdrowotna czy zakwaterowanie. Prawo Unii zakazuje dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, co obejmuje

⁶⁰ [COM\(2021\) 206 final](#).

antysemityzm. W szczególności **dyrektywa w sprawie równości rasowej**⁶¹ zapewnia ochronę ludności żydowskiej przed dyskryminacją (w tym napastowaniem) ze względu na „pochodzenie rasowe lub etniczne” w niektórych dziedzinach życia⁶², a **dyrektywa w sprawie równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy**⁶³ zapewnia ochronę ludności żydowskiej w obszarze zatrudnienia – przed dyskryminacją lub molestowaniem ze względu na religię lub przekonania.

Krajowe organy ds. równości promują, analizują, monitorują i wspierają równe traktowanie. Do 2022 r. Komisja proponuje nowe przepisy w celu wzmocnienia roli tych organów. Karty różnorodności zachęcają organizacje do tworzenia i wdrażania polityki różnorodności i integracji w miejscu pracy. Unijna platforma Kart różnorodności została utworzona, aby umożliwić istniejącym kartom wymianę doświadczeń i dobrych praktyk oraz dzielenie się nimi⁶⁴. Powinny one również systematycznie zajmować się konkretnymi wyzwaniami związanymi z identyfikacją i zwalczaniem antysemityzmu w miejscu pracy.

Dane dotyczące równouprawnienia odnoszące się do ludności żydowskiej są stosunkowo nieliczne ze względu na wrażliwy charakter gromadzenia danych dotyczących pochodzenia rasowego lub etnicznego i religii lub przekonań, a także dlatego, że europejscy Żydzi są grupą stosunkowo małą, co prowadzi do mniejszej dostępności zagregowanych danych z większych badań. Unijna Grupa Wysokiego Szczebla ds. Niedyskryminacji, Równouprawnienia i Różnorodności wspiera, za pośrednictwem specjalnej podgrupy, państwa członkowskie w gromadzeniu danych pomocnych w analizie sytuacji w kwestii równouprawnienia, przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych⁶⁵. Ponadto Komisja przeprowadzi, z udziałem mediów, społeczeństwa obywatelskiego i przedstawicieli osób wywodzących się z mniejszości rasowych lub etnicznych, szereg działań mających na celu zwalczanie stereotypów rasowych i etnicznych oraz rozpocznie działania ukierunkowane na zapewnienie spójnego podejścia do gromadzenia danych dotyczących równouprawnienia, w szczególności w odniesieniu do danych zdezagregowanych według pochodzenia rasowego lub etnicznego⁶⁶.

Główne działania:

⁶¹ [Dyrektywa 2000/43/WE](#).

⁶² Zatrudnienie i szkolenie zawodowe, opieka społeczna włącznie z bezpieczeństwem socjalnym, świadczenia społeczne, edukacja, a także dostęp do dóbr i usług oraz ich dostarczanie, włącznie z zakwaterowaniem.

⁶³ [Dyrektywa 2000/78/WE](#).

⁶⁴ [Unijna platforma Kart różnorodności](#).

⁶⁵ [Podgrupa ds. danych dotyczących równouprawnienia, FRA, 2019 r.](#)

⁶⁶ [Plan działania przeciwko rasizmowi, COM\(2020\) 565 final](#).

Komisja zamierza:

- zaproponować do 2022 r. **wiążące standardy dla krajowych organów ds. równości** oraz współpracować z siecią **EQUINET⁶⁷** i **organami ds. równości** w celu zwiększenia ich wiedzy na temat antysemityzmu;
- wspierać państwa członkowskie w **opracowywaniu i wdrażaniu reform** mających na celu zwalczanie obecnej w szkołach dyskryminacji, a w szczególności antysemityzmu, z pomocą Instrumentu Wsparcia Technicznego, w tym na zasadzie multinarodowej. Pozwoli to na zacieśnienie współpracy i wypracowanie najlepszych praktyk;
- włączyć dane dotyczące antysemityzmu i ludności żydowskiej w UE do zbioru **gromadzonych i wykorzystywanych danych dotyczących równouprawnienia** ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne oraz religię lub przekonania.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- zapewnienia, aby **krajowe organy ds. równości były odpowiednio wyposażone** w celu zagwarantowania odpowiedniego traktowania i zgłaszania przypadków dyskryminacji na tle antysemickim;
- **przeciwdziałania dyskryminacji na tle antysemickim** we wszystkich obszarach, w tym w obszarze kształcenia i szkolenia, zatrudnienia, opieki zdrowotnej i zakwaterowania, poprzez ukierunkowane działania takie jak szkolenia i zwiększanie świadomości.

1.5. Komisja Europejska, która daje przykład

W ramach swojej strategii w zakresie zasobów ludzkich Komisja będzie nadal dążyć do **stworzenia integracyjnego i zróżnicowanego środowiska pracy⁶⁸ wolnego od antysemityzmu**, wykorzystując do tego celu polityki w zakresie różnorodności i równości zapobiegające molestowaniu, dyskryminacji i wszelkim formom rasizmu. W szczególności będzie nadal zwiększać wśród swoich pracowników świadomość w zakresie antysemityzmu i sposobów jego zwalczania oraz podejmować działania na rzecz lepszego zrozumienia życia żydowskiego i kultury żydowskiej, w tym poprzez skoncentrowanie się na podstawowych wartościach europejskich, takich jak poszanowanie grup mniejszościowych. Będą organizowane szkolenia dotyczące również nieświadomych uprzedzeń, w tym tych opartych na postrzeganiu religii lub przekonań. Komisja będzie nadal upamiętniać Holokaust, organizując wewnętrzne wydarzenia dla pracowników i inicjatywy zwiększające świadomość, a także będzie nadal organizować coroczne obchody Euro-Chanuki⁶⁹ w celu uznania różnorodności wśród pracowników. Komisja zachęca pozostałe instytucje Unii, by również podejmowały działania na rzecz promowania różnorodności i włączenia w swoich miejscach pracy.

Główne działania:

⁶⁷ Europejska sieć organów ds. równości.

⁶⁸ W listopadzie 2020 r. Komisja Europejska ustanowiła swoje Biuro ds. Różnorodności i Włączenia.

⁶⁹ [Żydowskie święto światła](#).

Komisja zamierza:

- kontynuować **podejście oparte na zasadzie zero tolerancji wobec przypadków antysemityzmu** w obrębie instytucji, stosując jako punkt odniesienia definicję opracowaną przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście;
- zapewniać **szkolenia dla wybranych pracowników**, takich jak specjaliści ds. zasobów ludzkich, pozwalające na rozpoznawanie antysemityzmu w oparciu o definicję opracowaną przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście oraz w stosownych przypadkach organizować wizyty studyjne, np. do Izraela;
- zachęcać do stosowania elastycznej **organizacji pracy**, aby umożliwić wszystkim pracownikom przestrzeganie świąt religijnych;
- zachęcać europejskie szkoły do zapewnienia, by wszyscy uczniowie uczyli się o życiu żydowskim w Europie, o Holokauście i antysemityzmie, oraz do **obchodzenia corocznego Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu**, w tym poprzez ewentualne wizyty w miejscach pamięci.

II. OCHRONA I WSPIERANIE ŻYCIA ŻYDOWSKIEGO W UE

„Obawiam się, że żyję wystarczająco długo, aby zobaczyć rzeczy, o których myślałam, że historia je ostatecznie odrzuciła, lecz okazały się tylko uśpione”.

– **Liliana Segre (ocalała z Szoa)**

Aby Żydzi mogli w pełni uczestniczyć w życiu europejskim, muszą czuć się bezpieczni. Mimo to bezpieczeństwo jest tym, co budzi największe obawy społeczności żydowskiej⁷⁰. 38 % Żydów rozważa emigrację, ponieważ nie czuje się bezpiecznie w UE⁷¹.

Jedna trzecia (34 %) Żydów przynajmniej sporadycznie unika uczestnictwa w wydarzeniach lub odwiedzania miejsc związanych z kulturą żydowską. Jako powód podają oni, że **nie czuliby się bezpiecznie na miejscu** lub w drodze na te wydarzenia lub do tych miejsc⁷².

Kilka śmiertelnych ataków terrorystycznych w różnych miejscach Europy pokazało, że obiekty żydowskie nie zawsze są objęte odpowiednią ochroną. Za ochronę wszystkich obywateli odpowiedzialne są organy krajowe, jednak większość społeczności żydowskich i żydowskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego musiała zainwestować znaczne kwoty we własne środki bezpieczeństwa.

2.1. Zwalczanie brutalnego ekstremizmu i terroryzmu skierowanego przeciwko Żydom

Celem **strategii UE w zakresie unii bezpieczeństwa**⁷³ na lata 2020–2025 jest zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim obywatelom UE z poszanowaniem wartości i zasad UE. Plan

⁷⁰ 47 % europejskich Żydów obawia się, że w ciągu najbliższych 12 miesięcy stanie się ofiarą obelg lub napastowania na tle antysemitycznym, a 40 % – że zostanie ofiarą ataku fizycznego ([drugie badanie FRA z 2018 r.](#)).

⁷¹ [Drugie badanie FRA z 2018 r.](#)

⁷² [Drugie badanie FRA z 2018 r.](#)

⁷³ [COM\(2020\) 605 final.](#)

w obszarze zwalczania terroryzmu z 2020 r.⁷⁴ zakłada intensyfikację walki z terroryzmem i brutalnym ekstremizmem oraz zwiększenie odporności UE na zagrożenia terrorystyczne.

W ramach planu działania z 2017 r. na rzecz wspierania ochrony przestrzeni publicznej⁷⁵, w tym miejsc kultu, Komisja opracowała różne wytyczne⁷⁶, narzędzia i szkolenia⁷⁷, aby wesprzeć pracę państw członkowskich i wspólnot wyznaniowych w tym obszarze. W konkluzjach Rady z czerwca 2021 r. w sprawie ochrony przestrzeni publicznej⁷⁸ podkreślono, że miejsca kultu wymagają konkretnych środków ochrony.

Należy jeszcze bardziej zacieśnić współpracę między organami publicznymi a przywódcami i kongregacjami wyznaniowymi, w tym żydowskimi, aby podnieść poziom świadomości bezpieczeństwa oraz zwiększyć zaangażowanie i odporność społeczności poprzez działania związane z budowaniem zaufania. Przyczyni się do propagowania dobrych praktyk i organizowania szkoleń w zakresie ochrony miejsc kultu, które coraz częściej stają się celem ataków terrorystycznych. Komisja **zorganizuje również konferencję wysokiego szczebla** na temat ochrony społeczności żydowskich w UE.

Komisja będzie nadal wspierać państwa członkowskie i społeczności żydowskie we **wzmacnianiu ochrony miejsc kultu** w ramach swojego wsparcia dla ochrony przestrzeni publicznej. W kolejnym zaproszeniu do składania wniosków, które zostanie opublikowane w 2022 r., całkowita pula środków zostanie zwiększona do 24 mln EUR. Komisja wraz z Centrum Analiz Wywiadowczych Unii Europejskiej zbada możliwość dokonywania przez UE **regularnych ocen konkretnych zagrożeń dla ludności żydowskiej, społeczności i miejsc kultu**, aby lepiej zrozumieć konkretne zagrożenia dla bezpieczeństwa, zapobiegać im, chronić przed nimi i reagować na nie.

Aby zwalczać brutalny ekstremizm, konieczne jest wzmocnienie naszych demokratycznych społeczeństw i zwiększenie odporności społeczeństwa na ideologie ekstremistyczne. Antysemityzm można spotkać w całym spektrum ideologii ekstremistycznych – od dżihadyzmu po brutalny ekstremizm prawicowy. Radykalizacja, rekrutacja i przygotowywanie ataków terrorystycznych często odbywają się w internecie. Odniesiono się do tej kwestii w **rozporządzeniu w sprawie przeciwdziałania rozpowszechnianiu w internecie treści o charakterze terrorystycznym**⁷⁹, nakładając na platformy internetowe wymóg odgrywania bardziej aktywnej roli w wykrywaniu takich treści i usuwania ich w ciągu maksymalnie jednej godziny.

Główne działania:

Komisja zamierza:

- zapewnić finansowanie unijne wspierające projekty skoncentrowane na **ochronie przestrzeni publicznych i miejsc kultu** oraz opracować, we współpracy z państwami członkowskimi, zestawienie wprowadzonych już krajowych środków bezpieczeństwa i ochrony;
- kontynuować (głównie za pośrednictwem programu „Horyzont Europa”) finansowanie **działań w zakresie badań naukowych i innowacji**, ukierunkowanych na zrozumienie współczesnych tendencji do radykalizacji postaw, a także środków

⁷⁴ [COM\(2020\) 795 final](#).

⁷⁵ [COM\(2017\) 612 final](#).

⁷⁶ [Guideline – Building Perimeter Protection \[Wytyczne – budowanie ochrony obwodowej\]](#), Wspólne Centrum Badawcze, 2020 r.

⁷⁷ Komisja oferuje coroczne kursy kierowane do uczestników wspólnot religijnych, które odbywają się jesienią, i które poświęcone są kwestii ochrony przestrzeni publicznej.

⁷⁸ [Konkluzje Rady w sprawie ochrony przestrzeni publicznej](#), 7 czerwca 2021 r.

⁷⁹ [Rozporządzenie \(UE\) 2021/784](#).

i wzorców skutecznego zapobiegania im i reagowania na nie;

- zwiększyć **wsparcie operacyjne** dla państw członkowskich i społeczności żydowskich dzięki zapewnieniu szkoleń w zakresie środków bezpieczeństwa. Działania te będą obejmować wizyty w państwach członkowskich doradców UE ds. zapewniania bezpieczeństwa w celu utworzenia **sieci szkoleniowców** w zakresie ochrony miejsc kultu;
- określić – za pośrednictwem **sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw** – szczególne znaczenie i skutki antysemityzmu w pracach nad zapobieganiem brutalnemu ekstremizmowi i przeciwdziałaniem mu;
- ściśle **współpracować z Europolem**, w tym z jego unijną jednostką ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie, w celu zwalczania terroryzmu i brutalnego ekstremizmu na tle antysemickim w internecie poprzez podejmowanie działań przeciwko grupom i osobom rozpowszechniającym treści terrorystyczne w internecie, oraz w celu zapewnienia **sprawnego wdrożenia rozporządzenia w sprawie treści o charakterze terrorystycznym w internecie**;
- wspierać upamiętnianie **ofiar ataków terrorystycznych, m.in. przez cyfrową ścianę pamięci ofiar**.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- przyjęcia środków niezbędnych do **zapewnienia bezpieczeństwa obiektów żydowskich** i zorganizowania wystarczającego wsparcia finansowego lub innego rodzaju wsparcia, w tym w ramach krajowych programów rocznych **Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego UE – części dotyczącej współpracy policyjnej**;
- zintegrowania i wdrożenia unijnych narzędzi i wytycznych⁸⁰ **dotyczących ochrony miejsc kultu** w ramach krajowych strategii w zakresie antysemityzmu;
- **skorzystania ze wsparcia Europolu w zakresie działań antyterrorystycznych**, zarówno w internecie, jak i poza nim, oraz powiązanych z nimi postępowań przygotowawczych, w tym związanych z rasizmem, ksenofobią i antysemityzmem.

2.2. Wspierania życia żydowskiego oraz wolności religii lub przekonań

Życie żydowskie jest jednym z elementów składających się na różnorodność UE. Żydzi mogą być osobami świeckimi, mieć poglądy liberalne, reformatorskie, być agnostykami lub prezentować poglądy ortodoksyjne lub ultraortodoksyjne. Mogą być Żydami aszkenazyjskimi lub sefardyjskimi; mogą też pochodzić z byłego Związku Radzieckiego, Bliskiego Wschodu, Azji Środkowej, Afryki i wielu innych miejsc. Wiele Żydów należy do rodzin mieszanych, co jeszcze bardziej zwiększa różnorodność ich pochodzenia i przekonań⁸¹. Pomimo wieloletniej obecności Żydów w Europie **powszechna wiedza na temat życia żydowskiego i judaizmu** jest niewielka. Tylko 3 % Europejczyków uważa się za „bardzo dobrze poinformowanych” o historii, zwyczajach i praktykach Żydów, natomiast 68 % uważa się za „niedobrze poinformowanych”⁸². Aby zlikwidować uprzedzenia i zapewnić pełną akceptację **życia żydowskiego jako elementu europejskiego**

⁸⁰ Np. narzędzie oceny narażenia i [Krótki przewodnik UE dotyczący wspierania ochrony miejsc kultu](#).

⁸¹ [Jews in Europe at the turn of the Millennium. population trends and estimates](#) [Żydzi w Europie na przełomie tysiącleci. Tendencje i szacunki dotyczące populacji], Sergio DellaPergola i Daniel Staetsky, Jednostka ds. Europejskiej Demografii Żydów/JPR, 2020 r.

⁸² [Eurobarometr 484: Postrzeganie antysemityzmu, styczeń 2019 r.](#)

społeczeństwa, należy zwiększyć świadomość i wiedzę społeczeństwa na temat historii i kultury żydowskiej⁸³.

Ludność żydowska wyraża swoją żydowskość poprzez określone praktyki kulturowe, tradycyjne i religijne, pamiętając o swojej historii i ucząc przyszłe pokolenia. Jedną z takich praktyk jest wiosenne święto Tu bi-Szwat (nowy rok drzew) – żydowskie święto związane z ochroną przyrody, podczas którego sadi się drzewa.

Kolejnym przykładem jest shechita – koszerne ubój⁸⁴ zwierząt. W wyroku w sprawie uboju rytualnego z grudnia 2020 r. Trybunał Sprawiedliwości UE (TSUE)⁸⁵ uznał, że państwa członkowskie mogą przyjmować różne przepisy w zależności od kontekstu krajowego, zapewniając jednocześnie poszanowanie art. 10 ust. 1 Karty⁸⁶, poprzez znalezienie odpowiedniej równowagi między poszanowaniem wolności uzewnętrznienia religii a ochroną dobrostanu zwierząt⁸⁷.

Życie żydowskie może rozkwitać wyłącznie w społeczeństwie integracyjnym, którego podstawą są silne i oparte na wzajemnym zaufaniu relacje z innymi społecznościami, w tym z osobami nowo przybyłymi, w szczególności na poziomie lokalnym. Istotną rolę w rozwoju społeczeństwa integracyjnego może odgrywać kultura. Sektor kultury, od muzyki po kino i sztuki widowiskowe, jest potężną siłą przyczyniającą się do propagowania włączenia oraz walki z wszelkimi formami dyskryminacji. **Komisja wspiera kulturę i sztukę żydowską** za pośrednictwem unijnych programów finansowania, takich jak program „Kreatywna Europa”, którego celem jest zwalczanie stereotypów – w tym na temat Żydów – w społeczeństwie europejskim.

Istotną rolę w propagowaniu włączenia społecznego odgrywają sport i media. Niektóre federacje piłki nożnej i narodowe kluby piłkarskie już zajęły się problemem zachowań i incydentów o charakterze antysemitycznym. Komisja będzie ściśle współpracować z inicjatywami społeczeństwa obywatelskiego i innymi właściwymi podmiotami w celu zaostrzenia walki z antysemityzmem i rasizmem w piłce nożnej w ramach przyszłych ustaleń dotyczących współpracy z UEFA (2022–2024) oraz w celu podjęcia kwestii antysemityzmu w sporcie – we współpracy z innymi organizacjami partnerskimi, w tym poprzez kampanie w mediach społecznościowych. Stereotypy mogą pojawiać się również w mediach. Szanując wolność prasy, Komisja będzie wspierać **szkolenia dla dziennikarzy** poświęcone rozpoznawaniu wszelkich form antysemityzmu i ujawnianiu uprzedzeń antysemitycznych w relacjach dziennikarskich.

Główne działania:

Komisja zamierza:

- poszerzać wiedzę i świadomość społeczeństwa na temat życia żydowskiego z pomocą **kampanii informacyjnej** prowadzonej w ścisłej współpracy ze społecznościami żydowskimi, w tym w drodze **dialogu oraz działań**

⁸³ Dla 82 % Żydów w UE problemem byłby zakaz obrzezania, a dla 69 % – zakaz uboju rytualnego ([drugie badanie FRA z 2018 r.](#)).

⁸⁴ Ubój rytualny (shechita) to praktyka koszernej ubój zwierząt w kontekście zalecanej praktyki produkcji żywności. Dla 69 % Żydów zakaz uboju rytualnego stanowiłby problem ([drugie badanie FRA z 2018 r.](#)).

⁸⁵ [Sprawa C-336/19](#); *Centraal Israëlitisch Consistorie van België i in.*, 17 grudnia 2020 r.

⁸⁶ Art. 10 ust. 1: „Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe”.

⁸⁷ Pkt 71 wyroku. Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1099/2009 tradycyjny ubój jest dozwolony w zakresie wymaganym przez potrzeby danych wspólnot religijnych, a bardziej rygorystyczne przepisy państw członkowskich muszą być odpowiednio uzasadnione.

międzykulturowych i międzywyznaniowych;

- wspierać związki między **żydowską tradycją sadzenia drzew** z okazji święta *TuBishvat*, m.in. przez uczniów, a **zobowiązaniem UE do zasadzenia 3 mld dodatkowych drzew** w ramach strategii na rzecz bioróżnorodności i strategii leśnej 2030, zwiększając w ten sposób wzajemną świadomość i widoczność⁸⁸;
- ułatwiać **wymianę praktyk** między organami publicznymi a społecznościami żydowskimi i muzułmańskimi w zakresie uboju opartego na tradycjach religijnych, korzystając z doświadczenia organizacji międzynarodowych, takich jak ONZ, OBWE-ODIHR oraz Rada Europy;
- podjąć działania mające na celu zwalczanie antysemityzmu oraz wspieranie aktywności społeczności żydowskiej **na szczeblu regionalnym i lokalnym**, w tym poprzez mapowanie i opracowanie **przewodnika na temat dobrych praktyk oraz szkolenia** dla organizacji działających na szczeblu regionalnym i lokalnym;
- z pomocą **europejskiej sieci integracji** wspierać wymianę dobrych praktyk w zakresie informowania migrantów o wartościach Unii, w tym o zwalczaniu antysemityzmu, na przykład pracując z migrantami – ambasadorami wartości Unii.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- zapewnienia, dzięki **środkom z zakresu polityki i środkom prawnym**, aby grupy lub społeczności religijne, w tym Żydzi, mogli żyć zgodnie ze swoimi tradycjami religijnymi i kulturowymi;
- **zwiększania świadomości** ogółu społeczeństwa **na temat życia i tradycji społeczności żydowskiej**, w tym poprzez publiczne upamiętnianie dni istotnych dla Żydów oraz finansowanie projektów i prowadzenie kampanii.

2.3. Ochrona dziedzictwa żydowskiego

Żydowskie dziedzictwo kulturowe stanowi integralną część kultury europejskiej. Zagłada społeczności żydowskich w czasie Holokaustu zmieniła twarz Europy i pozostawiła wiele budynków, cmentarzy i innych miejsc dziedzictwa żydowskiego bez opieki, z wielu z nich nikt już dzisiaj nie korzysta. To „osierocone dziedzictwo” często znajduje się w złym stanie lub jest zagrożone zniszczeniem.

Europejskie ramy działania w zakresie dziedzictwa kulturowego⁸⁹ obejmują specjalne działanie dotyczące cmentarzy żydowskich w Europie. Dziedzictwo kulturowe Europy, w tym dziedzictwo żydowskie, jest wspierane przez szereg unijnych polityk, programów i funduszy, w szczególności takich jak Kreatywna Europa, „Horyzont Europa”, Erasmus+, program CERV oraz fundusze w ramach polityki spójności. W Konwencji ramowej Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa⁹⁰ podkreśla się istotne aspekty dziedzictwa kulturowego związane z prawami człowieka i demokracją oraz propaguje szersze zrozumienie dziedzictwa i jego związków ze społecznościami i społeczeństwem⁹¹. W deklaracji terezińskiej w sprawie mienia okresu Holokaustu i związanych z tym zagadnień⁹², podpisanej przez wszystkie państwa członkowskie

⁸⁸ [COM\(2020\) 380 final](#).

⁸⁹ [Europejskie ramy działania w zakresie dziedzictwa kulturowego](#).

⁹⁰ [Konwencja ramowa Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa](#) została przyjęta przez Komitet Ministrów Rady Europy w dniu 13 października 2005 r., otwarto ją do podpisu dla państw członkowskich w dniu 27 października 2005 r. i weszła ona w życie w dniu 1 czerwca 2011 r.

⁹¹ [Rezolucja 2309 \(2019\)](#).

⁹² [Deklaracja terezińska z 2009 r.](#)

w 2009 r.⁹³, określono szereg środków na rzecz sprawiedliwości naprawczej wobec ofiar prześladowań nazistowskich i ich potomków. W kontekście inicjatywy DiscoverEU⁹⁴ młodych podróżników zachęca się do odwiedzania miejsc dziedzictwa kulturowego, aby zwiększyć ich wiedzę o dziedzictwie kulturowym Europy.

Główne działania:

Komisja zamierza:

- zachęcać miasta, które ubiegają się o tytuł **Europejskiej Stolicy Kultury**, do uwzględniania historii swoich mniejszości, w tym historii społeczności żydowskiej;
- wykorzystywać **Europejskie Dni Dziedzictwa**, wspólną inicjatywę Rady Europy i Komisji, do kierowania uwagi na dziedzictwo żydowskie w całej Europie;
- zrealizować **cyfrowy projekt odzyskania żydowskich dóbr kultury**⁹⁵, który ma na celu utworzenie kompleksowej bazy danych zawierającej informacje dotyczące żydowskich dóbr kultury zrabowanych przez nazistów, gromadzenie dobrych praktyk i proponowanie działań informacyjnych;
- zainicjować działania przygotowawcze w zakresie **ochrony europejskich cmentarzy żydowskich**, wykorzystując wyniki dwóch poprzednich projektów pilotażowych Parlamentu Europejskiego⁹⁶ dotyczących tego tematu i wspierając relacje pomiędzy grupami zainteresowanymi ochroną żydowskich miejsc pochówku;
- propagować **odwiedzanie przez młodzież** podróżującą po Europie miejsc dziedzictwa żydowskiego w ramach inicjatywy **DiscoverEU**.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- promowania i wspierania Europejskich Dni Dziedzictwa oraz podkreślania **dziedzictwa żydowskiego w kontekście krajowym**, w tym w muzeach narodowych, na sponsorowanych przez państwo festiwalach i w sztuce;
- wspierania **utrzymania i ochrony dziedzictwa żydowskiego** zgodnie z Konwencją ramową Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa;
- wykorzystywania możliwości finansowania unijnego, w tym **funduszu w ramach polityki spójności**, do ochrony dziedzictwa żydowskiego;
- **wdrażania deklaracji terezińskiej z 2009 r.**

III. EDUKACJA, BADANIA NAUKOWE I PAMIĘĆ

„Jakże cudowne jest to, że nie musimy czekać ani chwili, by zacząć naprawiać świat.”

– Anne Frank

Aby ludzie mogli kształtować przyszłość Europy, muszą zrozumieć jej przeszłość. Wiedza o życiu żydowskim i antysemityzmie w Europie na przestrzeni wieków oraz o wpływie Holokaustu na naród Żydowski i kontynent europejski jest niezbędna, aby móc zrozumieć dzisiejszy antysemityzm i zapobiec powtórzeniu się takich okrucieństw kiedykolwiek w przyszłości. **Edukacja i badania naukowe na temat życia żydowskiego, antysemityzmu**

⁹³ Zob. również: [Wspólna deklaracja Komisji Europejskiej i czeskiej prezydencji w UE](#), podpisana w dniu 29 czerwca 2009 r.

⁹⁴ https://europa.eu/youth/discovereu_pl

⁹⁵ Baza danych, która powstała w ramach etapu I projektu, jest dostępna tutaj: <https://pilot-demo.jdcrp.org>

⁹⁶ <https://www.esjf-surveys.org/>.

i Holocaustu mają w tym względzie zasadnicze znaczenie i nie powinny koncentrować się wyłącznie na Holokauście, ale również na wkładzie Żydów w społeczeństwo europejskie.

W komunikatach w sprawie **europejskiego obszaru edukacji**⁹⁷ oraz nowej **europejskiej przestrzeni badawczej**⁹⁸ poruszono kwestie włączenia, równości i niedyskryminacji. W kontekście przyszłego **paktu na rzecz badań i innowacji** Komisja zaproponowała również, aby równe szanse były wartością wspólną dla państw członkowskich w obszarze badań naukowych i innowacji.

W **planie działania w dziedzinie edukacji cyfrowej** (2021–2027) skoncentrowano się na znaczeniu zwalczania dezinformacji i propagowania umiejętności cyfrowych w kształceniu i szkoleniu poprzez opracowanie wytycznych dla nauczycieli i wychowawców, mając na celu wspieranie krytycznego myślenia, tolerancji i promowanie wzmocnionej pozycji w środowisku online. Ponadto UNESCO i OBWE/ODIHR wielokrotnie wzywały do propagowania w państwach uczestniczących, w tym w państwach członkowskich UE, programów edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości młodzieży na temat wartości, jakimi są wzajemny szacunek i zrozumienie. W ramach zobowiązań UNESCO i OBWE/ODIHR propaguje się nauczanie o antysemityzmie, które zapewnia systematyczne podejście do kwestii współczesnych form antysemityzmu, w tym opracowanie i wykorzystanie programów nauczania⁹⁹.

3.1. Edukacja i badania naukowe na temat antysemityzmu i życia społeczności żydowskiej

Każde dziecko powinno uczyć się o życiu żydowskim i antysemityzmie jako o integralnej części historii Europy. Edukacja może **zwiększyć odporność młodzieży na antysemickie idee** i ideologie oraz na wszelkie formy nietolerancji i dyskryminacji. Wzajemnemu zrozumieniu mogą sprzyjać również możliwości zaangażowania się społeczności żydowskich i ich członków oraz innych mniejszości i grup religijnych. Nowe możliwości w tym zakresie zapewni **Europejski Rok Młodzieży 2022**. Szkoły i miasteczka uniwersyteckie muszą być miejscami bezpiecznymi dla wszystkich. Nauczyciele powinni być upoważnieni do poruszania kwestii antysemityzmu, Holocaustu, życia żydowskiego i historii Żydów, również w klasach wielokulturowych.

Komisja wspiera badania naukowe nad antysemityzmem, życiem żydowskim i Holocaustem w ramach programów „Horyzont 2020” i Europa dla Obywateli i będzie je kontynuować w ramach kolejnych programów następczych, czyli programów „Horyzont Europa”¹⁰⁰ i CERV. Katedry uniwersyteckie w UE są jedynie luźno powiązane z badaniami naukowymi dotyczącymi tematyki żydowskiej. Nie istnieje żaden **nadrzędny ośrodek badawczy**. Należy zwiększyć wysiłki badawcze w zakresie wszystkich aspektów antysemityzmu i życia żydowskiego w Europie i uzupełnić badania naukowe dotyczące Holocaustu.

UE odgrywa wiodącą rolę w zapewnieniu porównywalnych danych na temat doświadczeń związanych z antysemityzmem i jego postrzegania. **Badanie FRA dotyczące doświadczeń ludności żydowskiej związanych z antysemityzmem** zostanie powtórzone w 2023 r.,

⁹⁷ [COM\(2020\) 625 final](#).

⁹⁸ [COM\(2020\) 628 final](#).

⁹⁹ ODIHR opracowało zestaw środków i programów zwiększających wiedzę o dyskryminacji, przestępstwach z nienawiści, antysemityzmie oraz innych formach nietolerancji, w tym przeciwko muzułmanom, chrześcijanom oraz wyznawcom innych religii lub wierzeń. Więcej informacji można znaleźć na [stronie internetowej OBWE/ODIHR](#).

¹⁰⁰ Na przykład w ramach pierwszych zaproszeń do składania wniosków w programie „Horyzont Europa” finansowane będą badania nad różnymi formami strukturalnymi rasizmu i ksenofobii, z uwzględnieniem specyfiki krajowej i interseksyjności.

a następnie będzie powtarzane w regularnych odstępach czasowych. **Badanie Eurobarometr dotyczące postrzegania antysemityzmu przez ogół społeczeństwa** zostanie przeprowadzone po raz drugi w 2024 r., a następnie będzie przeprowadzane co 5 lat. Aby ułatwić kształtowanie polityk w oparciu o dowody, konieczne jest przeprowadzenie większej ilości badań naukowych dotyczących uprzedzeń antysemickich wśród ogółu społeczeństwa.

Główne działania:

Komisja zamierza:

- wspierać, we współpracy z państwami członkowskimi oraz środowiskiem naukowym, utworzenie **europejskiego ośrodka badań nad współczesnym antysemityzmem oraz życiem żydowskim i kulturą żydowską**, wspierającego multidyscyplinarne badania naukowe w całej Europie, a także finansować **badania naukowe** w ramach programu „Horyzont Europa” dotyczące różnych form strukturalnych rasizmu i ksenofobii, z uwzględnieniem specyfiki krajowej i interseksyjności;
- wspierać rozwój sieci **Młodych Europejskich Ambasadorów**, aby **propagować pamięć o Holokauście** w szkołach, na uniwersytetach oraz w instytucjach kształcenia i szkolenia zawodowego;
- sfinansować **ogólnounijne badanie dotyczące uprzedzeń antysemickich** w społeczeństwie wszystkich państw członkowskich, w tym wśród osób młodych;
- wspierać państwa członkowskie w zwiększeniu starań na rzecz promowania wspólnych wartości i edukacji włączającej oraz wdrażania zalecenia Rady w sprawie promowania wspólnych wartości, edukacji włączającej i europejskiego wymiaru nauczania¹⁰¹ z pomocą nowej **grupy roboczej ds. równości i wartości w kształceniu i szkoleniu**, w tym w zakresie życia i tradycji społeczności żydowskiej;
- za pośrednictwem Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności wspierać działania mające na celu promowanie europejskich wartości oraz zwalczanie wszelkich form dyskryminacji i nietolerancji, **w tym antysemityzmu**, propagując wychowanie obywatelskie i uczestnictwo młodzieży w życiu demokratycznym;
- wspierać **szkolenie specjalistów w dziedzinie edukacji** we współpracy z UNESCO i OBWE-ODIHR, w oparciu o ich wytyczne pt. „Przeciwdziałanie antysemityzmowi przez edukację” dla – odpowiednio – decydentów oraz instytucji szkolących nauczycieli;
- za pośrednictwem Instrumentu Wsparcia Technicznego wspierać państwa członkowskie w opracowywaniu i **wdrażaniu w szkołach reform** mających na celu zwalczanie dyskryminacji jako takiej, a w szczególności antysemityzmu.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- propagowania **wiedzy o życiu żydowskim, antysemityzmie i Holokauście** za pośrednictwem edukacji i badań naukowych, a także zachęcania do wymiany informacji z innymi społecznościami lokalnymi, tam gdzie jest to możliwe;
- zgłaszania i dokumentowania incydentów **dyskryminacji antysemickiej w szkołach**, a także do wspierania dyrektorów szkół i nauczycieli w radzeniu sobie z takimi incydentami.

3.2. EDUKACJA, BADANIA NAUKOWE I PAMIĘĆ O HOLOKAUŚCIE

¹⁰¹ [Zalecenie Rady \(2018/C 195/01\)](#) z dnia 22 maja 2018 r.

Holokaust stanowi definiującą spuściznę historyczną Europy. Podczas Holokaustu wymordowano sześć milionów żydowskich dzieci, kobiet i mężczyzn. Chociaż głównym celem reżimu nazistowskiego byli Żydzi, prześladowano również inne grupy, w tym Romów, osoby z niepełnosprawnościami, Słowian, świadków Jehowy, osoby LGBTIQ oraz dysydentów politycznych.

Przez dziesiątki lat ocalali z Holokaustu dzielili się swoimi historiami, współtworząc tradycję **pamięci**. Teraz jednak ocalali są już w podeszłym wieku lub powoli odchodzą. Nie ma już wśród nas tych, którzy podczas II wojny światowej byli dorośli i najlepiej zapamiętali Holokaust. Zachowanie i uhonorowanie ich spuścizny, zapewnienie, by ich historie nie zostały zapomniane i były wiernie przekazywane, a także znalezienie nowych form upamiętniania – oto wyzwania i obowiązki dla obecnego pokolenia oraz dla przyszłych pokoleń Europejczyków.

Dzisiaj jeden z 20 Europejczyków nigdy nie słyszał o Holokauście; mniej niż połowa Europejczyków uważa, że wiedza na ten temat jest w wystarczającym stopniu przekazywana w szkołach¹⁰². **Edukacja i badania naukowe** odgrywają kluczową rolę w poszerzaniu wiedzy o Holokauście.

Wolne, otwarte i niezależne badania naukowe są podstawową wartością demokracji. Badania naukowe dotyczące wszystkich aspektów Holokaustu są istotne również dla lepszego zrozumienia, w jaki sposób Holokaust mógł mieć miejsce w Europie. Dysponując kwotą 25 mln EUR (2010–2024),¹⁰³ **Europejska Infrastruktura Badań nad Holokaustem (EHRI)**¹⁰⁴ – największa inicjatywa badawcza dotycząca Holokaustu na świecie finansowana ze środków UE – łączy środowisko naukowe i udostępnia w całej Europie i poza nią rozproszone źródła dotyczące Holokaustu. W związku z tym EHRI rozszerzy zakres swoich badań na przejawy antysemityzmu, które doprowadziły do Holokaustu.

Należy również opracować nowe sposoby zwiększania świadomości, w szczególności w kontekście lokalnym, tam, gdzie miejsca, „w których zdarzył się Holokaust” – od synagog po obiekty kultury żydowskiej, od kryjówek po miejsca rozstrzelań – są często niewidoczne. Mogą one obejmować stworzenie **sieci umożliwiającej uczniom szkół, osobom zajmującym się tą tematyką zawodowo oraz ogółowi społeczeństwa śledzenie nieprzerwanej obecności Żydów w Europie** na przestrzeni wieków, sprzyjanie lokalnym inicjatywom związanym z odwiedzaniem i odnawianiem miejsc kultury i pamięci.

Komisja będzie również wspierać **publiczną debatę** (online lub bezpośrednio w urzędzie miasta) dotyczącą znaczenia Holokaustu w zróżnicowanej UE oraz utworzenie partycypacyjnego **Europejskiego Pomnika Holokaustu** w Brukseli, połączonego z ekspozycją dzieł sztuki w stolicach UE.

Główne działania:

Komisja zamierza:

- wspierać, również finansowo, **utworzenie sieci miejsc, „w których wydarzył się Holokaust”**, we współpracy ze społecznościami lokalnymi;
- **udostępniać finansowanie projektów w ramach komponentu „Pamięć” programu**

¹⁰² Dwie trzecie Europejczyków jest przekonanych, że upamiętnienie Holokaustu przyczynia się do zapewnienia, aby takie okrucieństwa nigdy więcej się nie powtórzyły. ([Sondaż CNN: Anti-Semitism in Europe – A shadow over Europe \[Antysemityzm w Europie – Cień nad Europą\], 2018](#)).

¹⁰³ EHRI, finansowana ze środków unijnych programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji, jest obecnie przekształcana w długoterminową infrastrukturę europejską opartą na wspólnym finansowaniu przez państwa członkowskie.

¹⁰⁴ <https://www.ehri-project.eu/>.

CERV w celu upamiętnienia Holokaustu również poprzez **digitalizację archiwów i świadectw** ocalałych z Holokaustu;

- nadal uczestniczyć w **dniach i wydarzeniach upamiętniających Holokaust i wspierać je**, zarówno na szczeblu UE, jak i na szczeblu krajowym, we współpracy z przedstawicielstwami Komisji w państwach członkowskich i delegaturami Unii.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- **publicznego upamiętniania Holokaustu** w ścisłej współpracy ze społecznością żydowską, w tym z udziałem parlamentów narodowych;
- dopilnowania, aby **aspekt uniwersalności Holokaustu znalazł odzwierciedlenie w edukacji**, oraz do przeprowadzenia oceny skuteczności sposobu nauczania o Holokauście, w tym w wieloetnicznych i zróżnicowanych klasach;
- **nawiązania aktywnego partnerstwa na etapie wdrażania infrastruktury EHRI**, w tym poprzez wkład finansowy.

3.3. Negowanie, zniekształcanie i trywializacja Holokaustu

Niestety nasilają się przejawy negowania, zniekształcania i trywializacji Holokaustu. 53 % Europejczyków uważa, że negowanie Holokaustu stanowi problem w ich kraju¹⁰⁵. 62 % Żydów widziało lub słyszało, co najmniej sporadycznie, osoby pochodzenia nieżydowskiego, które sugerowały, że Holokaust jest mitem lub jest wyolbrzymiony¹⁰⁶. Negowanie, zniekształcanie i trywializację Holokaustu często wykorzystuje się do podsycania nienawiści do narodu żydowskiego oraz do prób napisania na nowo historii Europy i Żydów. Nie należy lekceważyć destrukcyjnego wpływu tego zjawiska na zbiorową pamięć historyczną oraz na odporność i spójność naszych demokratycznych społeczeństw. Problemem tym należy zająć się w sposób szczególny. Nawoływanie do nienawiści w kontekście aprobowania, negowania lub rażącej trywializacji Holokaustu jest zakazane zgodnie z decyzją ramową w sprawie zwalczania rasizmu i ksenofobii¹⁰⁷.

Mając na uwadze edukowanie i zwiększanie świadomości, Komisja współpracuje z Międzynarodowym Sojuszem na rzecz Pamięci o Holokauście w ramach stałego partnerstwa międzynarodowego. W tym celu wykorzystuje opracowaną przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście definicję negowania i zniekształcania Holokaustu¹⁰⁸ do walki z tym zjawiskiem. Przykładem jest kampania informacyjna #ProtectTheFacts¹⁰⁹, która koncentruje się na przeciwdziałaniu zniekształcaniu Holokaustu. **Wspólnie z Międzynarodowym Sojuszem na rzecz Pamięci o Holokauście i UNESCO** Komisja będzie rozwijać inne inicjatywy w oparciu o „Zalecenia Międzynarodowego Sojuszu na rzecz Pamięci o Holokauście dotyczące rozpoznawania zniekształcania Holokaustu i przeciwdziałania temu zjawisku”¹¹⁰.

Główne działania:

Komisja zamierza:

- propagować stosowanie **definicji negowania i zniekształcania Holokaustu**

¹⁰⁵ [Eurobarometr 484: Postrzeganie antysemityzmu, styczeń 2019 r.](#)

¹⁰⁶ [Drugie badanie FRA z 2018 r.](#)

¹⁰⁷ [Decyzja ramowa Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r.](#)

¹⁰⁸ [Definicja robocza negowania i zniekształcania Holokaustu opracowana przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście.](#)

¹⁰⁹ <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/700272/default>; www.againstholocaustdistortion.org.

¹¹⁰ Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście, „Zalecenia w sprawie rozpoznawania zniekształcania Holokaustu i przeciwdziałania temu zjawisku”.

opracowanej przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście na potrzeby edukowania i zwiększania świadomości;

- opracować **podręcznik najlepszych praktyk w zakresie zwalczania zjawiska negowania, zniekształcania i trywializacji Holokaustu**;
- wspierać i promować **kampanie w mediach społecznościowych** wraz z UNESCO, Międzynarodowym Sojuszem na rzecz Pamięci o Holokauście oraz innymi partnerami międzynarodowymi i grupami społeczeństwa obywatelskiego, a tym samym zwiększać świadomość negowania i zniekształcania Holokaustu i aktywnie zwalczać to zjawisko.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- aktywnego angażowania się w **kampanie zwiększające świadomość, ukierunkowane przeciwko negowaniu, zniekształcaniu i trywializacji Holokaustu.**

IV. PRZEWODZENIE GLOBALNEJ WALCE Z ANTYSEMITYZMEM

„Świat, jaki stworzyliśmy, jest procesem naszego myślenia. Nie można go zmienić bez zmiany naszego myślenia”.

– Albert Einstein

Populację żydowską na całym świecie szacuje się na 15,2 mln osób¹¹¹. 45 % tej liczby, czyli 6,9 mln ludzi, żyje w Izraelu. Druga pod względem wielkości społeczność żydowska (6 mln Żydów) zamieszkuje w Stanach Zjednoczonych. W UE zamieszkuje 1,5 mln Żydów, zaś pozostałe społeczności żydowskie żyją rozproszone na całym świecie, na wszystkich zamieszkałych kontynentach¹¹².

Antysemickie uprzedzenia są szeroko rozpowszechnione na całym świecie. Jak wynika z badania Ligi Antydefamacyjnej¹¹³ na temat postaw i opinii dotyczących Żydów, 74 % osób w regionie Bliskiego Wschodu/Afryki Północnej przejawia postawy antysemickie, mimo że odnotowuje się również pewne pozytywne sygnały, takie jak niedawna normalizacja stosunków między Izraelem a wieloma państwami tego regionu¹¹⁴¹¹⁵. W Europie Zachodniej¹¹⁶ odsetek ten wynosi 24 %, a w Europie Wschodniej – 34 %, podczas gdy w obu Amerykach wynosi on 19 %, w Azji – 22 %, a w Afryce Subsaharyjskiej – 23 %. Sytuacja i wielkość społeczności żydowskich różni się znacznie w poszczególnych krajach. Żydzi są narażeni na antysemickie ataki i incydenty i doświadczają takich ataków i incydentów na całym świecie. Antysemickie uprzedzenia można zaobserwować również w krajach, w których nie ma społeczności żydowskich.

W tym kontekście Komisja Europejska potwierdza swoje zdecydowane i jednoznaczne zobowiązanie na rzecz globalnej walki z antysemityzmem. Wszelkie formy antysemityzmu,

¹¹¹ <https://www.jewishagency.org/jewish-population-5782/>.

¹¹² [World Jewish Population 2019](#), oprac. Sergio DellaPergola, w Arnold Dashefsky, Ira M. Sheskin (red.), American Jewish Year Book 2019, The Annual Record of the North American Jewish Communities since 1899; [World Jewish Population on Eve of New Year – 14.7 Million \[Liczba ludności żydowskiej na świecie w przeddzień Nowego Roku – 14,7 milionów\]](#), Haaretz.

¹¹³ <https://global100.adl.org/map>.

¹¹⁴ Odpowiednio Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi, Bahrajnem i Sudanem (2020 r.), a następnie z Marokiem (styczeń 2021 r.).

¹¹⁵ Innym dobrym przykładem jest rozpoczęcie budowy synagogi w Zjednoczonych Emiratach Arabskich.

¹¹⁶ Należy zauważyć, że w badaniu Ligi Antydefamacyjnej nie uwzględnia się uśrednionych danych dotyczących UE; ponadto kategoria „Europa Zachodnia” nie obejmuje wszystkich państw UE. Aby zapoznać się z danymi w podziale na państwa członkowskie, zob. [strona internetowa organizacji](#).

podburzania do nienawiści lub przemocy są niedopuszczalne i sprzeczne z wartościami i celami Unii Europejskiej oraz jej państw członkowskich. Należy im zapobiegać za pomocą zdecydowanych działań zarówno na szczeblu europejskim, jak i krajowym. Zasada ta leży, zdaniem Komisji Europejskiej, poza wszelką dyskusją. W świetle powyższego kluczowe znaczenie ma włączenie do głównego nurtu wszystkich obszarów polityki problematyki zapobiegania antysemityzmowi we wszystkich jego formach oraz zwalczania antysemityzmu.

4.1. Wykorzystanie wszystkich instrumentów do zwalczania antysemityzmu w ramach zewnętrznych działań UE

Fundamentem UE jest zdecydowane zobowiązanie do propagowania i ochrony praw człowieka, demokracji i praworządności na całym świecie. To zobowiązanie leży u podstaw unijnej polityki rozszerzenia i sąsiedztwa oraz jej polityki wobec innych państw niebędących członkami UE, a także jej aktywności w organizacjach międzynarodowych. Wszystkie państwa powinny chronić prawo każdego człowieka, w tym Żydów, do wyznawania religii, niewyznawania żadnej religii, do zmiany wyznania lub przekonań, do publicznego uzewnętrzniania swojego wyznania lub przekonań oraz do życia bez dyskryminacji, prześladowania lub przemocy ze względu na wyznanie lub przekonania bądź ze względu na pochodzenie rasowe lub etniczne. W **Planie działania UE dotyczącym praw człowieka i demokracji** na lata 2020–2024 przedstawiono cele i ustanowiono priorytety UE i jej państw członkowskich w tym zakresie w stosunkach z państwami niebędącymi członkami UE. W **wytycznych z 2013 r. dotyczących wolności religii lub przekonań poza UE**¹¹⁷ oraz w **wytycznych z 2019 r. dotyczących niedyskryminacji w działaniach zewnętrznych**¹¹⁸ wymieniono narzędzia, które zewnętrzne służby UE powinny wykorzystywać do zapobiegania naruszeniom wolności religii lub przekonań i zwalczania dyskryminacji, w tym wobec Żydów¹¹⁹.

UE wykorzysta **wszystkie dostępne narzędzia**, aby wezwać kraje partnerskie do aktywnego zwalczania antysemityzmu, uwzględniając opracowaną przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście definicję antysemityzmu¹²⁰, w ramach dialogu politycznego i dialogu na temat praw człowieka, a także szerszej współpracy z krajami partnerskimi. Działania te są wspierane dzięki programom tematycznym i geograficznym oraz unijnej polityce rozszerzenia i sąsiedztwa, dzięki procesowi stabilizacji i stowarzyszenia.

UE będzie aktywnie współpracować z organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z Organizacją Narodów Zjednoczonych, Radą Europy i OBWE, a także z organizacjami regionalnymi¹²¹, podejmując **wspólne działania na rzecz zwalczania dyskryminacji i antysemityzmu**. UE zintensyfikuje działania w sektorze edukacji i będzie w dalszym ciągu propagować **pełną zgodność materiału edukacyjnego z normami UNESCO** w dziedzinie pokoju, tolerancji, współistnienia i braku przemocy; w tym celu UE będzie realizować współpracę w zakresie edukacji z krajami partnerskimi. Wszelkie materiały niezgodne z tymi

¹¹⁷ https://eeas.europa.eu/sites/default/files/06_hr_guidelines_religion_en.pdf.

¹¹⁸ https://eeas.europa.eu/sites/default/files/11_hr_guidelines_external_action_en.pdf

¹¹⁹ Ponadto dokument roboczy służb Komisji regulujący [podejście do współpracy na rzecz rozwoju oparte na prawach człowieka](#) zawiera wytyczne dla personelu UE dotyczące włączania niedyskryminacji do cyklu projektów.. Przyjęty w dniu 30 czerwca 2021 r.

¹²⁰ [Definicja opracowana przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście została również zatwierdzona lub przyjęta](#) przez następujące państwa niebędące członkami UE: Albania, Australia, Argentyna, Bahrajn, Gwatemala, Izrael, Kanada, Korea Południowa, Mołdawia, Macedonia Północna, Serbia, Stany Zjednoczone, Urugwaj i Zjednoczone Królestwo.

¹²¹ W tym z Organizacją Państw Amerykańskich, która w czerwcu 2021 r. utworzyła funkcję specjalnego wysłannika ds. zwalczania antysemityzmu, oraz z Organizacją Współpracy Islamskiej.

normami niosą ze sobą ryzyko podważenia pokoju i współistnienia, dlatego nie ma dla nich miejsca w podręcznikach szkolnych czy salach lekcyjnych.

Specjalny Przedstawiciel UE ds. Praw Człowieka i specjalny wysłannik UE ds. promowania wolności religii lub przekonań poza UE będą nadal regularnie podejmować temat antysemityzmu w swojej pracy. Ponadto UE **zacieśni globalną współpracę specjalnych wysłanników i koordynatorów** w zakresie zwalczania antysemityzmu.

Kluczowym partnerem Unii Europejskiej, w tym w globalnej walce z antysemityzmem, jest **Izrael**. UE będzie dążyć do dalszego umocnienia organizowanego corocznie **seminarium wysokiego szczebla UE-Izrael** dotyczącego zwalczania rasizmu, ksenofobii i antysemityzmu, ze szczególnym uwzględnieniem operacyjnych działań następczych.

Działania mające na celu zwalczanie antysemityzmu można wspierać za pomocą realizowanych w ramach **ISWMR¹²²** – „**Globalny wymiar Europy**” programów tematycznych w dziedzinie praw człowieka i inicjatyw w dziedzinie demokracji poświęconych kwestii niedyskryminacji. Do swoich szkoleń w zakresie praw człowieka dla pracowników delegatur i siedziby głównej UE włączy specjalne sesje poświęcone wolności religii lub przekonań, w tym zwalczaniu antysemityzmu.

Główne działania:

Komisja i Wysoki Przedstawiciel:

- będą promować **walkę z dyskryminacją** na tle religijnym i etnicznym, w tym walkę z **antysemityzmem w dialogu politycznym i dialogu na temat praw człowieka** oraz w ramach szerszej współpracy z krajami partnerskimi poza UE;
- zapewnią **szkolenia w zakresie praw podstawowych** i nawiązanie dialogu międzykulturowego z udziałem odpowiednich podmiotów, w tym nauczycieli spoza UE;
- zapewnią, aby **unijne fundusze zewnętrzne**, zgodnie z wprowadzonymi środkami, **nie były w niewłaściwy sposób przyznawane** na działania, które podburzają do nienawiści i przemocy, w tym działania wymierzone przeciwko Żydom¹²³;
- **nasilą zaangażowanie w sektorze edukacji** w celu propagowania pełnej zgodności materiału edukacyjnego z normami UNESCO odpowiednio w dziedzinie pokoju, tolerancji, współistnienia i braku przemocy;
- za pośrednictwem sieci delegatur Unii i siedziby głównej wzmocnią **współpracę z żydowskim społeczeństwem obywatelskim** i żydowskimi organizacjami religijnymi, aby zwalczać działania antysemickie i ograniczające wolność religii lub przekonań;
- rozważą realizację **nowych projektów finansowanych z funduszy UE** w swoim sąsiedztwie i poza nim w celu zapobiegania antysemityzmowi i zwalczania antysemityzmu oraz wspierania aktywności społeczności żydowskiej;
- będą zachęcać delegatury Unii do **uwzględniania w ich regularnej sprawozdawczości politycznej sprawozdań dotyczących antysemickich incydentów w państwach niebędących członkami UE**;
- umocnią seminarium UE-Izrael, aby jeszcze bardziej **zacieśnić współpracę między**

¹²² Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej.

¹²³ Zgodnie z decyzją ramową Rady 2008/913/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwalczania pewnych form i przejawów rasizmu i ksenofobii za pomocą środków prawnokarnych, art. 136 rozporządzenia finansowego uzupełnionego w 2018 r. dodatkowymi wytycznymi operacyjnymi służącymi zapobieganiu podburzaniu do nienawiści i przemocy.

UE a Izraelem w walce z antysemityzmem.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- ścisłej współpracy na szczeblu unijnym w celu **wspólnego zwalczania antysemityzmu** za pośrednictwem organizacji międzynarodowych;
- włączania **walki z antysemityzmem do wszystkich strategii i polityk na rzecz praw człowieka**, z uwzględnieniem definicji antysemityzmu opracowanej przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście;
- wspierania **projektów i organizacji** poświęconych zwalczaniu antysemityzmu i wspieraniu aktywności społeczności żydowskiej na całym świecie.

4.2. Ochrona żydowskiego dziedzictwa kulturowego i upamiętnienie Holokaustu

Żydowskie dziedzictwo kulturowe jest widoczne w wielu miejscach na Bliskim Wschodzie, w Azji i w innych zakątkach świata. Jest ono świadectwem historycznej obecności społeczności żydowskich w tych regionach. Znaczna część tego dziedzictwa została porzucona, ponieważ społeczności żydowskie nie zamieszkują już tych terenów. Żydowskie dziedzictwo kulturowe, jak każde inne dziedzictwo, jest wspólnym przejawem różnorodności kulturowej o istotnym znaczeniu; zasługuje ono na specjalną ochronę na całym świecie. UE wraz z państwami członkowskimi odegra kluczową rolę we wspieraniu partnerów lokalnych, regionalnych i międzynarodowych w **ochronie dziedzictwa kulturowego**, organizując szkolenia, dbając o rozwój umiejętności i podejmując działania w zakresie transferu wiedzy, jak również zacieśniając współpracę¹²⁴. UE będzie wspierać **dialog międzykulturowy i międzywyznaniowy**, aby wzmocnić ochronę dziedzictwa kulturowego w formie współpracy w obszarze wspólnej historii i pamięci, tworząc podstawy dla społeczności do pokojowego współistnienia w kontekście wielokulturowym. UE będzie nadal pielęgnować pamięć o Holokauście na szczeblu międzynarodowym i **publicznie piętnować negowanie, zniekształcanie i trywializację Holokaustu** w państwach niebędących członkami UE, w tym na forach międzynarodowych.

Główne działania:

Komisja i Wysoki Przedstawiciel:

- będą promować i wspierać **ochronę, odbudowę i rewitalizację całego dziedzictwa**, materialnego i niematerialnego, w tym dziedzictwa żydowskiego, zgodnie ze swoją polityką w obszarze międzynarodowych stosunków kulturalnych i dziedzictwa kulturowego;
- włączą **dialog międzykulturowy i międzywyznaniowy do swoich interwencji w zakresie dziedzictwa kulturowego**;
- będą poszukiwać możliwości uwzględnienia kwestii **zachowania dziedzictwa żydowskiego** w programowaniu działań w swoim sąsiedztwie i poza nim;
- będą nadal organizować **wydarzenia wysokiego szczebla** poświęcone tematyce pamięci o ofiarach Szoa (uroczystości upamiętniające, Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu) i uczestniczyć w nich.

Państwa członkowskie zachęca się do:

- przyczyniania się – wraz z UE w kontekście ONZ – do **ochrony dziedzictwa**

¹²⁴ Komunikat pt. „[W stronę strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych](#)” i [konkluzje Rady w sprawie podejścia UE do dziedzictwa kulturowego podczas konfliktów i kryzysów](#), a także specjalna koncepcja wywodząca się z podstaw pracy UE.

kulturowego, w tym dziedzictwa żydowskiego, na całym świecie w myśl konkluzji Rady w sprawie podejścia UE do dziedzictwa kulturowego podczas konfliktów i kryzysów;

- uroczystego obchodzenia **Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu** we współpracy z delegaturami Unii, za pośrednictwem ich ambasad w państwach trzecich i w ramach organizacji międzynarodowych.

V. REALIZACJA STRATEGII

Zwalczanie antysemityzmu w UE stanowi wspólną odpowiedzialność i wymaga podjęcia wspólnych wysiłków i działań na każdym szczeblu. Instytucje i agencje Unii, jej państwa członkowskie, organizacje międzynarodowe, organizacje i społeczności żydowskie oraz podmioty działające na rzecz praw człowieka i podmioty społeczeństwa obywatelskiego mają do odegrania ważną rolę w osiągnięciu celów strategii. Komisja zachęca Parlament Europejski, Radę i państwa członkowskie do współpracy we wdrażaniu strategii. Komisja wzywa Komitet Regionów i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny do promowania dialogu z organami na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz ze społeczeństwem obywatelskim, w tym partnerami społecznymi, na temat sposobów propagowania działań na rzecz europejskiego społeczeństwa wolnego od antysemityzmu.

Komisja będzie aktywnie wspierać wdrażanie proponowanych środków z zakresu polityki za pomocą rozmaitych form finansowania i zachęca państwa członkowskie, organizacje i społeczności żydowskie oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego do korzystania z unijnych programów.

Strategia będzie wdrażana w latach 2021–2030. Kompleksowe sprawozdania z wdrożenia zostaną opublikowane w 2024 i 2029 r. Będą się one opierać na informacjach przekazanych przez państwa członkowskie, również w odniesieniu do realizacji ich krajowych strategii i polityk. Dzięki wsparciu unijnej Agencji Praw Podstawowych sprawozdania te będą obejmowały monitorowanie postępów na szczeblu krajowym, z uwzględnieniem zobowiązań poczynionych w deklaracjach Rady w sprawie zwalczania antysemityzmu z 2018 i 2020 r.

WNIOSEK

Niniejsza strategia stanowi nasze zobowiązanie na rzecz zapewnienia przyszłości dla życia żydowskiego w Europie i poza nią. Jest ona istotnym krokiem naprzód w działaniach politycznych Komisji na rzecz zbudowania Unii Europejskiej wolnej od antysemityzmu i wszelkich form dyskryminacji, a także otwartego, włączającego i równego społeczeństwa w UE. Odzwierciedla ona zaangażowanie Europy w podtrzymywanie pamięci o Holokauście, także po odejściu ostatnich ocalałych z Holokaustu osób.

Walka z odwieczną plagą antysemityzmu wymaga nieustających starań. Jak powiedział ocalały z Szoa Primo Levi: „to się wydarzyło, a więc może się wydarzyć ponownie”. Niebezpieczny wzrost liczby ataków antysemickich przypomina nam, że nie możemy sobie pozwolić na żadne ustępstwa w naszych nieustających wspólnych staraniach na rzecz zwalczania antysemityzmu. Ponadto społeczność żydowska zasługuje nie tylko na ochronę, ale i na to, by móc rozkwitać w całej swej różnorodności.

Europa może prosperować tylko wtedy, gdy prosperować będą jej społeczności żydowskie.